

2022. TÉL

OPERA

SZÁNTÓ ANDREA

„AZ OPERAMŰVÉSZET ÉLŐ MŰFAJ”

HÁBORÚ & BÉKE

CALIXTO BIEITO

**A FÁBÓL FARAGOTT
KIRÁLYFI**

VELEKEI LÁSZLÓ

Ramón Vargas

SZTÁRESTEK ZONGORÁVAL

Rudolf Péter

Operarajongó

FŐSZEREPRE SZÜLETETT.

AZ ÚJ BMW X7.

A kép illusztráció. BMW X7: átlagfogyasztás: 7,9-13,0 l/100km; CO₂-kibocsátás: 206-293 g/km.

BEKÖSZÖNTŐ

Tisztelt Operarajongók!

Barátokat nem egy napra választunk... Operabálok, karácsonyfán függő porceláncsészek, művészeti kiállítások, hattyúk, gőzmozdony, mellette kétméteres herendi főnix. Ami egybefonja e szerteágazó szavakat, az két - a maga területén világelső -, a földkerekség minden pontján ismert és elismert alkotó közösség egymás felé fordulása.

Herend és az OPERA.

Hivatalosan stratégiai partnerek vagyunk, de ennél sokkal több: két jó barát, akiket összekötnek a közös alapok, az évszázados múlt hordozta tradíciók, az alkotó tehetség felszínre emelése, a teremtés művészete, az emberi talentum megjelenítése, a jövő felé fordulás, a folyamatos megújulás, az innováció. Mindketten erős gyökerekkel és friss hajtásokkal rendelkezünk, továbbá olyan művészeti műhelyek vagyunk, ahova a lelkiüket jönnek felöltöztetni a látogatók: többel távoznak, mint amennyivel érkeztek.

Az utókornak alkotni: ez a feladatunk, a múltunk iránti tiszteletünk és felelősségünk egyaránt. Tudjuk, hogy a harmónia művészetet szül, a kreativitást érzékelhetővé transzformálja, egy dallammá, egy énekkanggá, egy nemes, kézi festésű porcelán műalkotássá.

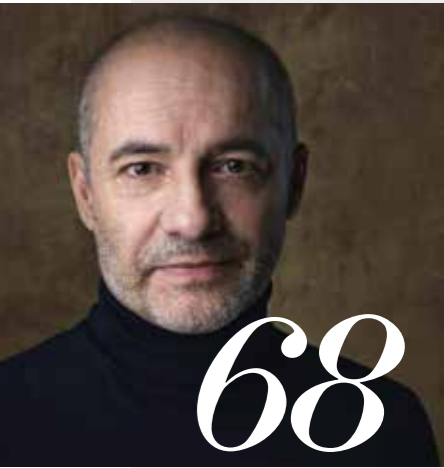
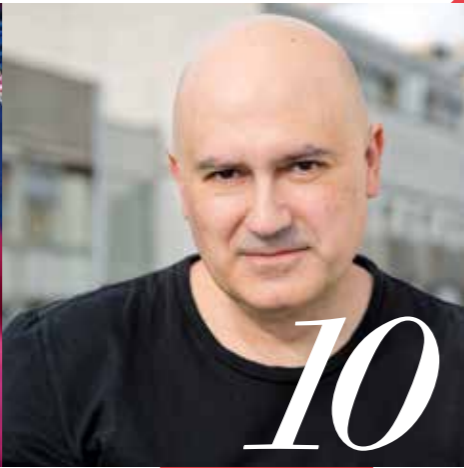
A Herendi Porcelánmanufaktúrát egy évtizede stratégiai partneri kapcsolat fűzi a Magyar Állami Operaházhoz, amelyet számtalan közös kulturális, művészeti, társadalmi együttműködés jelez. Összekapaszkodásunk azonban több, mint csupán stratégiai kapcsolat. Figyelünk egymásra, a másik sikere a mi sikerünk is.

Lehet barátok nélkül élni, ahogy öröm, hit, bizakodás és szeretet nélkül is - de nem érdemes!

2023 év elején tisztelettel köszöntöm a művészetek rajongóit és az OPERA közösségét, kívánom, hogy újjávarázsolt otthonukban jelen maradjon az alkotás öröme. Ehhez ajánljuk partnerségünket, de legfőképpen a barátságunkat!

Dr. Simon Attila
vezérigazgató,
Herendi Porcelánmanufaktúra Zrt.

OPERA

ERKEL

EIFFEL

BALETT

BALETTINTÉZET

ZENEKAR

KÓRUS

GYERMEKKAR

- 3 Tisztelt Operarajongók!
Dr. Simon Attila beköszöntője
- 6 „Az operaművészet élő műfaj”
Szántó Andreával beszélgettünk
- 10 Békére vágyunk, de háborúban élünk
Calixto Bieito nyilatkozott
- 14 Fából faragva, de szenvedéllyel
A fából faragott királyfi
- 16 (Dal)játékos hazatalálás
János vitéz
- 18 „Még a háromévesek is értik”
KisCsipke
- 20 Idomeneo végidői
Idomeneo, Kréta királya
- 22 Álmodok, ha valóra válnak
Indiában és Japánban járt a társulat
- 26 Európa Budapesten
Opera Europa konferencia
- 30 Játékos szellemi kalandok
Beszélgetés játékkunk nyerteseivel
- 32 Csillagok a csillagok között
Polonkai Judittal és Fekete Károllyal találkoztunk
- 36 A (majdnem) legkisebb királyfi hihetetlen vándorútja
Sztárestek zongorával: Ramón Vargas
- 38 „A családtagok ott kell, hogy legyenek egymásnak”
Életmód: Balázs Gergő Ármán
- 42 A látványos technikai fejlődés évtizede
Nicola Guerra
- 46 „A dohányzás ma nem comme il faut”
Divat: Schiffer Miklós

- 50 A színpadi haj titka a professionalizmus
Hivatalos hajápolási támogatónk a TRESemmé
- 52 A holokauszt operaházi áldozatai
Archív
- 54 Új évhez új felvételek
MagyarOpera200+
- 58 Újraértelmezve
Tosca
- 60 Egy felejthetetlen este
Anna Netrebko
- 62 Egy tragikus klasszikus
Dido & Aeneas
- 64 Dupla ünnep
Magyar Opera Napja
- 66 A gyarlóság margójára
Schicchi 2.0
- 68 Megmártózás egy másik világban
Operarajongó: Rudolf Péter

OPERA A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ MAGAZINJA

FELELŐS KIADÓ:
SZERKESZTŐ:
KÉPSZERKESZTŐ:
ARCULAT:
KORREKTOR:
NYOMDAI ELŐKÉSZÍTÉS:

Ökóvács Szilveszter főigazgató
Filip Viktória
Iványi Jozefa
Mátai és Végh Kreatív Műhely
Hajdú Lívია
Mátai és Végh Kreatív Műhely

NYOMDA:
CÍMLAPFOTÓ:
HIRDETÉSFELVÉTEL:
ISSN 1789-4093
Ingyenes kiadvány.
LAPZÁRTA:

Keskeny és Társai 2001 Kft.
Emmer László
marketing@opera.hu
2022. december 30.

SZERZŐK: Böcs Annamária | Braun Anna | Filip Viktória | Jászay Tamás | Jávorszky György | Karczag Márton | Ménes Márta | Oláh András | Pallós Tamás | Papp Tímea
Pónyai Györgyi | Szentgyörgyi Rita | Ur Máté | Várhegyi András

FOTÓ: Berecz Valter | Csobolya József | Emmer László | Kummer János | Ligeti Edina | Mészáros Mátyas | Nagy Attila | National Centre for the Performing Arts (NCPA)
Adolfo Perez Butron | Rákossy Péter | Monika Ritterhaus | Sarvady Mátyas | Szénégető Tamás | OPERA Archivuma | OPERA Emlékgyűjteménye
Vigszínház - Emmer László

„Az operaművészet élő műfaj”

Szerző: Szentgyörgyi Rita

Tizenöt év németországi karrier után tért vissza 2016-ban a budapesti OPERÁ-hoz, amelynek *Kamaraénekesévé választották* az idei évadban. A kiváló mezzoszoprán eddigi pályafutása ékkövének *A kékszakállú herceg vára* Juditját és a *Carmen* címszerepét tekinti. E két, legtöbbször énekelt operai nőalak mellé sorakozott fel a *Parsifal* Kundryja.

Fotó: Emmer László

A képre kattintva videó nyílik, melyben Szántó Andrea mesél a címlapfotózás kulisszatitkairól. Készítette: Opera Café

Az operavilág legnagyobb kitüntetése a Kammersänger, különösen német nyelvterületen. Hogyan fogadta a kamaraénekesi címet?

Alig jutottam szóhoz a meglepetéstől. Hatalmas megtiszteltetés, hogy a munkámat ily módon értékeli az OPERA vezetősége. A meglepetések évada számomra a mostani: a kamaraénekesi cím után Závodszy Zoltán-díjat is kaptam a Wagner-szerepek megformálásáért.

A németországi társulatoknál töltött évek után miért döntött úgy, hogy a budapesti OPERA magánénekeseként folytatja a pályáját?

Sok változás történt az életemben, amiért visszatértem Magyarországra. Mivel sokáig nem voltam jelen a hazai operaéletben, hat év munkájának gyümölcse érett be azzal, hogy most már komoly szerepeket bíznak rám. Először 2016-ban kaptam itthon fellépési lehetőséget, mely Miranda szólama volt *Adès A vihar* című operájában. Azóta egyik felkérés követi a másikat, boldog vagyok, hogy folyamatosan számítanak rám.

A szakmai magabiztosság megszerzése, a repertoár felépítése szempontjából bizonyára fontos tapasztalatokkal gazdagodott a német színpadokon.

A zeneakadémiai tanulmányaim után egy évet ösztöndíjjal a Magyar Állami Operaházban töltöttem.

Parsifal, 2021 | Fotó: Nagy Anitka

Kezdő szerepeket énekeltem, majd meghívtak a Bielefeldi operába. Ott sokkal többet lehettem színen, ami lényeges ahhoz, hogy egy énekes színpadi biztonságra, rutinra tegyen szert. Két színháznak is tagja voltam, Bielefeld után a Mannheimer Nemzeti Színház operatársulatához szerződtem. Évi ötven előadás mellett számos vendégszereplésre is nyílt lehetőségem. Mindez hozzásegített ahhoz, hogy egyre szélesebbre bővüljön a repertoárom.

A felújított Andrassy úti dalszínház épületéhez milyen a viszonya?

Ezt az érzést csak énekelve tudnám kifejezni. A világ egyik leggyönyörűbb zenepalotája, temploma, a színpadán állni áldásos inspiráció. Csodálatos kisugárzása van az épületnek, az eltelt 139 év alatt átítatódta a falak művészetével, annak a sok előadónak a kisugárzásával, aki itt fellépett. Sokakkal együtt vallom, hogy az operaművészetnek élő műfajnak kell lennie. Az újabb és újabb generációk továbbviszik, kiteljesítik ezt az energiát. A budapesti OPERA színpada felemelkedett állapotot idéz elő, amely maximális felkészültségre kötelez.

Carmen, 2021 - Brickner Szabolccsal | Fotó: Kummer János

Ebben az évadban beteljesült a régóta tervezett Wagner-projekt, négy héten át három alkalommal láthatta a közönség a teljes Ring-ciklust. Hogyan viszonyul Wagnerhez?

Igazából nem mondhatom magamról, hogy Wagner-hang lennék, viszont megtanultam a zeneszerzők nyelvezte által megkívánt stílusban hat nyelven énekelni. Nem hiszek abban, hogy egy énekesnek specializálódnia kell egy bizonyos vonalon. Új szerepeim egyike Waltraute *A Walkürben* és *Az istenek alkonyában*. A Nornák, Grimgerde és a Sellők még a korábbi repertoáromhoz tartoznak. Komoly vállalkozás a budapesti OPERA részéről a teljes Ring-ciklus bemutatása. M. Tóth Géza rendező fantasztikus, színes, vetített képeket alkotott a produkcióhoz. Ring-tetralógia ide vagy oda, számomra az igazi Wagner-szólam Kundry. Az istenek alkonya Waltrautéja is csodálatos, de Kundry sokkal összetettebb, bonyolultabb nőalak. Az egyik legvágyottabb szerepem volt, felemelő érzés, hogy tavasszal újra megformálhatom.

Két epizódszerepet alakít az izgalmasnak ígérkező *Háború & béke* premierben Calixto Bieito katalán rendező irányítása alatt, akihez egy emlékezetes *Carmen*-rendezés is fűződik...

Prokofjev e monumentális operáját még nem mutatták be Magyarországon. A mi előadásunk koprodukcióban készült a Genfi Grand Théâtre bemutatóját követve. Zenei szövete gyönyörű, rengeteg szereplőt, tablót vonultat fel. Három képben tűnök fel, Kuzjminicsna kulcsárasszonyként és Ahroszimovaként, akinek a házában Natasa és családja megszáll. Ő kapja rajta Natasát az Anatole-lal való szökési kísérleten, amiből párbajozással végződő botrány lenne Andrejvel, a lány jegyesével.

Mennyire tudja elfogadni Bieito nyers naturalizmusát a Franco Spanyolországába helyezett *Carmen*-értelmezésében?

Carmen a legtöbbet énekelt szerepem Juditon kívül. Bieitóé az egyik legjobb rendezés, amiben valaha részt vettem, mégpedig azért, mert visszanyúl Prosper Mérimée regényéhez. Nem képslap jellegű hamis folkloort, turistalátványosságot mutat derűs csempészekkel, hanem a nyers valóságot. Inspiráló volt vele dolgozni, mert remekül megragadta ennek a műnek a lényegét. Hálás vagyok, hogy ebben a produkcióban már a második évadban is énekelhetek.

Egyenes arányban érzi a vokális, a művészi érettségével azokat a felkéréseket, amelyek megtalálják? Verdi nőalakjai mintha hiányoznának a repertoárjából.

A végzet hatalmában énekeltem már Preziosillát, de sem a *Don Carlos* Eboija, sem az *Aida* Amnerisze még nem jutott el hozzám felkérés formájában. Nyilvánvalóan az lenne az ideális, ha egy énekes lehetőséget kapna arra, hogy egy folyamat megélésében fejlődjön, építkezzen. Évek munkájával készítettem

Fotó: Emmer László

elő, tanultam meg Kundry szerepét, ahogy másokat is. Ha idővel teljesül az ezekre való felkérés, az éppúgy pozitív eredmény, mintha nem, hiszen maga a gyakorlás, a szólamban való elmélyülés hozzásegít más szerepek könnyebb elénekléséhez, megformálásához. A befektetett energia mindenkor megtérül.

Milyen vágyak, tervek foglalkoztatják a jövőre vonatkozóan?

Bár énekeltem Donizetti-, Ponchielli-

főszerepeket vagy a *Parasztbecsület* Santuzzáját, Kundryn kívül a Parsifalban itt-hon még nem volt lehetőségem megmutatni hangom magasabb regiszterét. Nagyon szívesen énekelném például Vénuszt a *Tannhäuserben*, Ortrudot a *Lohengrinben*. De igazán nincs okom panaszra, megbecsülnek, szép feladatokat kapok az Operaházban. Mindent megteszek a további fejlődésemért, hogy ezentúl is tudásom és képességeim legjavát nyújtsam a színpadon. ○

Békére vágyunk, de háborúban élünk

Szerző: Oláh András, Jászay Tamás

Másfél évvel a genfi bemutató után a budapesti közönség is láthatja Calixto Bieito rendezését, a *Háború & békét*. A Tolsztoj nagyregénye nyomán készült operamonstrum és a valóság változó viszonyáról is kérdeztük *a világhírű katalán rendezőt*.

Prokofjev monumentális operáját korábban sosem állították színre Budapesten (és 2021 előtt Genfben sem). Mitől aktuális ez az anyag itt és most?

Tolsztoj regénye ifjúságom óta velem van. Tizenöt éves lehettem, amikor először olvastam, majd néhány évvel később az egyetemen megint elővettem. Minden alkalommal másképp nyugözött le, de elsősorban a humanizmusa fogott meg: a társadalomban leírt változások, Tolsztoj filozófiai eszmefuttatásai, illetve a figurái, ahogy szeretik és gyűlölik egymást. Talán ez utóbbi a legérdekesebb számomra. Amikor legutóbb, a pandémia alatt újraolvastam, azt mondtam, hogy a *Háború és béke*, valamint a *Don Quijote* életre szóló regények. Rendkívül mélyek, nyíltak, sok réteggel rendelkeznek és nagyon emberiek. Az „emberi” is sok mindent jelent. Nem csupán a jóságot, ott van benne a gyengédség, a kegyetlenség, a szeretet, a gyűlölet.

A rendezőnek ki fontosabb: Tolsztoj vagy Prokofjev?

A rendezői folyamatban először jön a regényíró, csak azután a zeneszerző, aki a maga

korában készített egy interpretációt. De hát minden művészi forma interpretáció, amióta csak az ősember bölényeket festett a barlang falára. Prokofjev zenéje átható erejű: az, ahogyan a szereplőit vizsgálja, sok teret enged annak, hogy szabadjára engedjük a képzeletünket. Ami a színpadon látható, az az én három évvel ezelőtti értelmezésem, amikor erősen foglalkoztattak a társadalomban végbemenő kényszerű változások. Olyan fordulatok, amikhez az emberek nincsenek hozzászokva, és éppen ezért hisztérikusan reagálnak rájuk: örülettel, önpusztítással, groteszk módon, humorral vagy depresszióval. A munka közben egyébként Luis Buñuel is erősen hatott rám, akinek az összes filmjét szeretem, *Az öldöklő angyalt* különösen. Prokofjev operája kapcsán azonban természetesen nem az egyháznak és a felső tízezernek tartott görbe tükörről van szó, itt Natasa szabadsága a kulcskérdés. A művészet önpusztítása, amit az előadásban a színházmakett lerombolása jelképez. Általában arról készítik előadást, amit az utcán is látok magam körül. Konkrét üzenet helyett szívesebben mutatok meg gondolatokat, amiket aztán szabadon lehet értelmezni. Montserrat

Caballé még fiatalkoromban tanácsolta nekem, hogy őrizzem meg a szabadságomat. Azt mondta: „Imádom az operát: embereket gyilkolhatok, lehet sok szeretőm, következmények nélkül. A színpadon szabad vagyok. Őrizd meg ezt a szabadságot!” Akkor nem értettem, de most már tudatosabb vagyok e tekintetben.

2021 őszén a genfi operában készült el az előadás első verziója. Akkor elmondta, hogy mivel Svájcban nincs háború, ezért a karakterek közötti konfliktusra összpontosított. A mai Magyarországon viszont a háború minden értelemben közelebb van a hétköznapijainkhoz. Ez mennyiben alakította az értelmezését?

Amikor ezt a rendezést készítettem, az ukrainai háború még nem dúlt olyan intenzitással, mint most. Az emberiség történetében sajnos mindig is voltak összecsapások. Én a magam részéről meggyőződéses pacifista vagyok, és bár nem tudnám elképzelni, hogy bárkit is megöljek, el kell fogadnom, hogy ez mégis az emberi természet része. A génjeinkbe van kódolva. Vannak sejtek, amik önpusztítók, és vannak öngyilkos csillagok is. A világmindenségre reflektálunk, és az tükröződik vissza bennünk.

Volt, aki szerint a struktúrája miatt Prokofjev operáját inkább *Béke és háború* címmel kellene játszani. Az ön rendezésében is óriási váltás történik az első rész után: hogyan határozná meg a béke és a háború birodalmát?

Az a határozott benyomásom, hogy a társadalmunkban háború dúl, miközben békét tettetünk. Azután pedig ez a háború egyre jobban feltüzel a külső eseményeket, és a fantázia létrehozza a maga külső háborúját, ami egyben valóságossá is válik. Az élet is csupán egy díszlet, ami aztán elpusztul: ennek jegyében mi sem realista módon ábrázoljuk a folyamatot. Fantasztikus téma a háború és béke: a béke az, amire vágyunk, de

a háború az, amiben élünk. Tolsztojjal jókat lehetne beszélgetni ezekről a kérdésekről. Találkoztam is vele, igaz, csak az álmaimban: sokat álmodom azzal, amivel foglalkozom vagy amit éppen olvasok.

A librettóban sok valaha élt történelmi alak feltűnik. Az alkotófolyamatban kell azzal foglalkozni, kik voltak ők és mit csináltak a valóságban?

Jól ismerem a történelmi alakokat, de nem a valóságban élt szereplőknek akartam őket megfeleltetni. Ez egy opera, az élet maga, nem pedig egy kosztümös történelmi film. Inkább a hatalom, a téboly, az emberek iránti empátia hiánya volt az, ami ezeknek a figuráknak az esetében foglalkoztatott. Egyébként mindegyik szereplőt imádom, mélyen együttérzek velük. Andrejjel és Pierre-rel is, az egész közösséggel. Minden emberrel, aki próbál ebben a fantáziában élni, és a háború a saját elméjükben éri utol őket.

Mi jelentette a legnagyobb kihívást az opera színrevitelekor?

Akkoriban a Covid miatt aggódtunk, végtére is sokan vannak a színen, ez pedig Genfben az első bemutató volt a lezárások után. Ezt leszámítva a technikával voltak mindig gondok, de megnyugodva láttam, hogy Budapesten minden sokkal olajozottabban mozog, mint Svájcban. Van még valami, ami miatt fontos számomra az a próba-folyamat: ez volt az első rendezésem, ahol a fiam, Adria is végig velem volt. A svájci előadás nagyon nemzetközi produkció volt, az énekesek többségében Oroszországból és Ukrajnából érkeztek. Budapesten viszont sok tekintetben egy összeszokott társulattal van dolgunk, ami azért jó, mert az énekesek integráns alkotói az előadásnak. Belőlük, az ő viszonyaikból is épül a produkció, sosem csak robotként hajtják végre az utasításokat. Én nem így dolgozom. Mi állandóan „teniszszünk”: egymásnak adogatjuk az ötleteket és együtt haladunk a cél felé. ○

INTERJÚ

Egy évtizede kutatom szenuvedélyesen a könyvek történetét – interjú Irene Vallejóval

LIBRI MAGAZIN

librimagazin.hu

Fából faragva, de szenvedéllyel

Szerző: Böcs Annamária

Több mint száz évvel az ősbemutatója után, Bartók Béla táncjátéka, *A fából faragott királyfi* **ismét műsorra kerül** az Operaházban. A koreográfiát a Seregi-díjas Velekei László alkotja meg, aki már a Győri Balett számára is több alkalommal készített maradandót. Százéves mese, ami a 21. században újraértelmezve is érvénnyel bír, vagy örökérvényű igazság az emberi viszonyokról és szerelemről, amit a 20. század elején is tudtak már? Többek között erről kérdeztük Velekei Lászlót.

Fotó: Mészáros Máttyás

Hogyan kezdődött az együttműködés és miért éppen önre esett a választás a koreográfia elkészítéséhez?

2019. május 9-én vehettem át a Magyar Állami Operaház által alapított Seregi-díjat, amely óriási megtiszteltetés volt számomra, különösen Seregi László személye miatt, hiszen ő olyan alkotó volt, aki egyéni stílusban hozott létre maradandót a táncéletben. A díjjal együtt jár egy lehetőség: a Magyar Nemzeti Balett számára készíthetek egy koreográfiát. A járványhelyzet miatt ez egészen mostanáig váratott magára, de – remélhetőleg – február 11-én végre megvalósul a bemutató.

A mű premierje 1917-ben volt, a világ, a technika, az életszemlélet gyökere-

sen megváltozott azóta. Hogyan nyúlt a darabhoz, mennyire szabta a mi világunkra? Érdekes modernizálni egy ilyen klasszikust? Itt elsősorban a mozgásanyagra, de akár a teljes díszlet- és jelmezvilágra is gondolva.

Az 1917-es bemutató óta sok év telt el, sok minden változott, nem csak a színpadi látvány, a táncmozdulatok esetében, de a befogadó közönség milyenségében is. Azonban az igazi értéket, egyetemes gondolatokat közlő műalkotások úgy gondolom tartalmaznak egy olyan esszenciát, ami – hogy kicsit profánul fogalmazzak – a táncos szoknyájának színétől függetlenül megmarad, ha ma alkotója tisztelettel nyúl a darabhoz. Én mindig erre törekszem, úgy érzem, nem modernizálás az,

Bartók Béla első táncjátéka új életre kel. Hogyan? A képre kattintva videó nyílik, melyből ezt is megtudhatják! Készítette: Opera Café

ki-be kapcsolható fabábut választja először. Önnek mi a véleménye erről? Ha van ilyen tartalma, akkor ez hogyan jelenik meg az ön változatában, ha nincsen, miért nincsen?

Balázs Béla eredeti librettóját tekintve a mű cselekménye egy tündérmese, amelyben el van persze bújtatva a felnőtt tartalom lehetőség. A szerző librettóhoz írt kommentárjai is erről tanúskodhatnak. Azonban Csepi Alexandra dramaturggal nem erre indultunk. A mesékből megismert szerepkörök – Tündér, Királyfi, Királykisasszony – sematikus figurákat hoznak létre, akiket a történet során megmutatott tetteik tesznek valamelyik karakterre, a cselekedetek mögött se külső, se belső motivációt nem sejtünk, nincs is. Ezeken a sematikus karaktereken szándékozom túllépni. Mondhatnám azt is, szeretnék vért, akaratot, érzelmet, zsigeri szenvedélyt pumpálni a szereplőkbe. Engem a miértek, a belső mozgatórugók érdekelnek. Továbbá nagyon is hasonlít a két fiatal által megélt út egy felnőtté válási folyamathoz, egy beavatási szertartáshoz: elszakadnak kezdeti közegüktől, egy másik szerepkörbe lépnek át, majd betagozódnak az új jelenbe.

Aktuálpolitikai tartalma lesz az ön változatának? Egyáltalán lehet benne, az eredeti darabban volt ilyen üzenet?

Aktuálpolitikának semmiképpen, de társadalomkritikának vagy inkább görbe tükröknek gondolnám azt, hogy a boldogság megtalálása és a felnőtté válás Balázs Béla történetében a külsőségek és az ember által kreált díszek és rangok levetkezésével valósul meg. A haj levágásának szimbóluma azonban még egy lépéssel továbbmegy: szinte lemezteleníti a karaktereket, végül természetes valójukban állnak egymás előtt, s ez az a pont, amikor a természet is megnyugszik és szerelmük is beteljesül. ○

hogy ha a saját művészi nyelvezetemre – gondolok itt a mozdulatokra, a díszlet és a jelmez letisztultságára – és a Magyar Nemzeti Balett táncosaira fordítom le Balázs Béla történetét.

Leo Mujić tavaly a Magyar Táncművészeti Egyetem végzős diákjainak készített koreográfiát a műhöz. Merész elgondolása szerint az nem gyermekdarab, mert erős szexuális tartalommal bír, elsősorban abból kiindulva, hogy a nő a kontrollálható,

(Dal)játékos hazatalálás

Szerző: Papp Tímea

A *János vitéz* 1931-es operaházi bemutatója óta gyakorlatilag folyamatosan szerepelt az intézmény repertoárján. Idén, *Petőfi Sándor születésének 200. évfordulójára*, új előadásban láthatja a közönség a daljátékot, amelynek rendezője Szabó Máté.

„A *János vitéz* számomra a szöveg, amit szeretettel magabiztossággal tettek elénk a tanáraink, mert tudták, hogy a gesztus már önmagában lényegi pedagógia, hiszen egy alkotás bemutatása az alkotás részévé tesz, még ha csupán egy más által megírt verset is olvasunk fel – emlékszük vissza Szabó Máté, hozzátéve, hogy a feldolgozás során sem kerülhető ki az alapélmény. – Petőfi anno hatalmas kérdőjelet tett a Hortobágy mellől távoli hegyekbe vágyó debreceni énem elé és tett csodálójává valaminek, amit korábban semminek láttam. A pusztaság etimológiája félelmetes mélységekben rejt mindazt, amivel nekünk itt, ezen a helyen dolgunk van, és itt a tisztasággal való rokonságra is gondolok.”

Ez a gyerekkorból hozott verses János vitéz-élmény a március 10-én bemutatandó daljátékban is megjelenik majd. „Az otthonvesztés, otthonkeresés, a legfontosabbat távol tudó magányos küzdelem olyan azonosulási alappillérek, ami személyes bizalmi kapcsolatot eredményezett már gyerekkoromban bizonyos szókapcsolatokkal. Azok a mesék, amelyek felébresztik bennünk, felnőttekben azt a gyermeket, aki a felnőttkort

számunkra elképzelte, és ami alapján valójában tényleg éljük azt, különleges események. Egy nézőtérben pedig együtt nézheti a majdani felnőtt és az egykori gyermek azt, ahogyan az ismerős attribútumok közepette minden században új tartalmakkal, de ugyanazon az úton halad egy földön lelt egykori csecsemő a vitézi léten át, akár a Holtak országába is a szerelme felé.”

„Már a mű létezése önmagában megrendítő mementója annak, mire volt képes egy huszonegy éves embertársunk... – szögezi le az OPERA közönsége számára is ismerős rendező – és akkor még csak a szövegről beszélünk, amit aztán kézbe vett egy kis társaság és alkalmazta oly módon, ami nem is tudom, hogy ma egyáltalán lehetséges lenne-e. A daljáték ugyanis magával hozza a saját főszereplőjét, a szerencsétlen vesztesnek tűnő örök plátói szerelme által valódi barátot, aki aztán a felcsendülő furulyaszóval együtt létrehoz egy olyan pillanatot, ami önmagába sűríti, miért is foglalkozunk egyáltalán színházzal ma, itthon, sokszor mindenek dacára” – mutat rá Kacsóh Pongrác, Bakonyi Károly és Heltai Jenő adaptációjának fókuszváltására.

S hogy mit várhatnak a nézők a március 10-i premieren? Szabó Máté számára Bagó figurája és a zenés változat végkifejlete valódi lehetőséget ad annak a különös kötődésnek a kifejezésére, ami kapott ugyan nevet, de nagyon ritkán tartalmat. „A darabvég megváltoztatása rendkívüli tényező. Az a komplexitás, ami az otthonunkkal való viszonyunkat jellemzi, ebben a dramaturgiai fordulatban ott rejlik, sok elemet kell mégis alárendelni annak, hogy ne csupán pátosz legyen az eredmény. Engem különösen vonz a hazatalálás témája, az elvándorlás, a kítaszitottság, majd egy egészen más terepen való kiteljesedés és az elkésett visszatalálás, mindez költői, ráadásul zenés

meseként, csodálatos lehetőség, folyamatos humorral és a végtelen szomorúságból való szüntelen reménnyel telve.”

A történet gondolati mélysége azonban nem jelenti azt, hogy az előadásban figyelmen kívül hagyná a daljáték követelményeit. „A műfaj-meghatározás is könnyed komolyságot sugall azzal, hogy »dal«, és a legnemesebb teátrális elhivatottságot azzal, hogy »játék«. Gyakori bemutatása a színházművészethez való legmélyebb kötődését fejezi ki az intézménynek, felidézve az egykor kapott gesztust e gyermekeknek és felnőtteknek egyszerre szóló sajátos csoda bemutatásával.” ◊

„Még a háromévesek is értik”

Szerző: Braun Anna

Már a harmadik színházi évadban van repertoáron, de még mindig szinte lehetetlen jegyet kapni a gyerekeknek szóló balettelőadásra, a *KisHattyúk tavára*. Radina Dace, a Magyar Nemzeti Balettintézet művészeti vezetője viszont már a *következő beavatósínházi előadásra* készül, a *KisCsipkére*.

Más a *KisCsipke* alkotói folyamata, mint az első beavatósínházi előadásé, a *KisHattyúk taváé* volt?

A koncepció és a cél ugyanaz, de természetesen most egészen máshonnan indulunk. A KisHattyúk tava egy teljes mértékben eredeti ötlet és próbálkozás volt. Szerettünk volna bekapogtatni a gyerekek szívében, megszólítani őket a klasszikus balett nyelvén, hogy minél többeknek megmutassuk, hogyan lehet közelebb kerülni ehhez a műfajhoz, ami csak tánc és egyfajta pantomim szokatlan keveréke. Aki először lát balettot – függetlenül attól, hogy gyerek vagy felnőtt –, annak meg kell értenie ezeket a speciális „kódokat”, hiszen nincs szöveg, kizárólag mozgás és gesztikuláció: csak a test beszél.

A beavatósínházi jelleg lényege éppen a szövegszerűsítés, a mesélés.

A feladat éppen az, hogy a mesét elmesélve, a táncot, a testbeszédet narrálva, magyarázva adja át a balett lényegét a nézőknek. Meg akartuk mutatni Petipát és Csajkovszkijt úgy, hogy a koreográfust és a zenét akár egy hároméves is szeretethetőnek és érthetőnek élje meg. Egy

mesélő előre elmondja, mi fog történni, de a cselekményen kívül beszél a szereplők érzéseiről, gondolatairól, értelmezi is a látottakat. A legfontosabb, hogy azonosítani lehessen a szöveget, a történetet a táncsal. Ebben a színpadon a KisHattyúk tavát tizenkétszer játszottuk, minden alkalommal telt házzal, pedig egy-egy felvonás közel negyven perc, mégis nagyon jól bírják a legkisebbek is. Persze szeretnének bemászni a függöny mögé, mindent kipróbálni, a díszletbe bújni. Nemcsak a színház érdekes számukra, hanem az is, hogy a darabot ugyanolyan gyerekek táncolják, mint ők, és csak a legvégén, a záró pas de deux-t mutatják be felnőtt balettművészek.

Ez megmarad a *KisCsipkénél* is? Nehezebb vagy könnyebb egy közismert történettel dolgozni?

Azt hiszem, ennek semmi jelentősége abban az értelemben, hogy számomra és számunkra a *Hattyúk tava* éppoly megváltoztathatatlan, ismert történet, mint a *Csipkerózsika* egy gyerek számára. De sokat tanultunk az előző darab „gyerekbetegségeiből”: a *KisCsipkében* több lesz a tánc, direkter, egyszerűbb és

Fotó: Nagy Attila

új jelmezeink legyenek és meg tudjuk teremteni a csodálatos mesebeli hangulatot. Az előadás Csikós Attila – korábbi produkciókból átemelt – díszletelemei között játszódik, felhasználva a *János vitéz* palotajelenetét és *A szilfid* erdő részét is, a jelmezekért Rományi Nóra felel, a szövegíró Szendrődy Dorottya. A májusi premierre két szereposztással készülünk, a darab betanításából minden balettmesterünk kivieszi a részét. A történet – ahogy a zene is – az eredeti, de nem követi minden pillanatában az egész estés balettet, szükségszerűen rövidítettünk. Ezt a zenei és koreográfiai szerkesztést operaházi művészekkel együtt oldjuk meg, zenei téren Leányvári György van segítségünk. Lesznek kreatív megoldások is: a darab végén például a megszokott „mesék táncánál” Piroska és a farkas, valamint a Kék madár mellett újdonságként Hamupipóke, az Óriás és a törpék is táncra perdülnek.

Spiccen?

Tízéves kor felett már igen. Egyébként abban valóban különbözni fog a *KisCsipke* a *KisHattyútól*, hogy modern tánctechnikát is láthatunk benne: a *Gonosz tündér* (Caraboss) és a kis szörnyek modern koreográfiát kapnak, hogy meg tudjuk mutatni növendékeink tudásának sokoldalúságát, többek közt azt, hogy még a szteptáncban is jártasak!

Mi a következő álom a *KisCsipke* premierje után?

Egy belföldi és talán nemzetközi turné. Azt gondolom, feladatunk, hogy olyan helyre is elvigyük a balettet, ahonnan nem tudnak a budapesti Operaházba eljutni a gyerekek vagy a felnőttek. Nagyon szeretném országszerte megmutatni ezeket a produkciókat a helyi művelődési házakban, a vidéki színházakban. Ezek az előadások nemcsak a gyerekeknek, de a balettel még csak ismerkedő felnőtteknek is hatalmas élményt jelentenek. ○

rövidebb a szöveg. Nagy változás, hogy az előző darabnak nem volt külön költségvetése, azt a Magyar Nemzeti Balettintézet önről finanszírozta, de most az OPERA és a Balettnövendékekért Alapítvány is bekapcsolódik. Ez lehetőséget nyújt arra, hogy gyönyörű,

Idomeneo végidő

Szerző: Pallós Tamás

„Ez egy erőteljesen stilizált realizmus, amely az apokalipszisfilmek hangulatát idézi”. Rendezői koncepcióját röviden ekként summázó Almási-Tóth András Mozart *Idomeneo*jának májusi premierjére készül.

Az 1781-es müncheni karneválon bemutatott *Idomeneo, Kréta királya* 20. század közepi újrafelfedezése óta világszerte repertoárdarabbá vált. Itthon még nem. A Magyar Állami Operaház 1979-ben tűzte először műsorára; tizenhat előadást élt meg akkor. A karmester, Fischer Iván bizonyára hitt benne, mert 1993-

ban, immár a Budapesti Fesztiválzenekar élén és nemzetközi gárdával a Zeneakadémián is előadta e bizalomra érdemes operát. Az *Idomeneo* közben elfoglalta méltó helyét a palettán, a diszkográfiája is szépen gyarapodott; címszerepét olyan művészek énekelték, mint Gedda, Pavarotti, Domingo,

Fotó: Nagy Attila

IDOMENEO, KRÉTA KIRÁLYA

Shicoff, Vargas... Az *Idomeneo* izgalmasságait nézve minden Mozart-kedvelőnek feltűnik, hogy a zeneszerzői életműben és a műfaj történetében egyaránt fordulatot jelentő operában a nagy kórustablók, balettek sora, de leginkább Elettra hisztérikussá fokozódó áriája már-már a romantikát elővételezi.

Az OPERA májusban Almási-Tóth András olvasatában veszi elő a darabot. Mozart fő művein túl a kedvencei közé tartozik a *Titus kegyelme* és az *Idomeneo* is, amelyeket keresztmetszet formájában már többször rendezett zeneakadémiai operavizsgákon. Legutóbb is az *Idomeneo*t választotta: „Pszichológiai szempontból ez egy különösen érzékeny és sokszínű történet. Nem olyan »egyproblémás« opera, mint a *Così fan tutte*, amely közel sem tárja fel a létezés annyi síkját, mint az *Idomeneo*. Ráadásul minden gazdag tartalmú műalkotás jelentése tovább dúsul az idő múlásával, és sokféle asszociációra ad lehetőséget.”

Almási-Tóth András számára ihletforrást jelentettek az elmúlt évek történései: „Az *Idomeneo* arról szól, milyen az, amikor az évszázadok, évezredek alatt felépített, kifinomult emberi kultúrában való létezésünk veszélybe kerül. Hirtelen a legalapvetőbb kérdésekkel kell szembesülnünk: élet, halál, fennmaradás, megsemmisülés, túlélés. Abban a high-tech környezetben, amit magunk köré teremtünk, gyakran elfelejtjük átgondolni, mi az életünk értelme, melyek a valós értékek. És jött a Covid-járvány, amely nem ismert kivételt, kort, társadalmi rangot, falak adta védel-

met... Mozart operájában *Idomeneo* a trójai háborúból visszatérve viharba kerül a tengeren. Fogadalmat tesz, ha túléli a hajóutat, az első embert, akivel a parton találkozik, feláldozza Neptunusnak. A harcokban edzett király azonban – aki addig kevéssé foglalkozott az emberi élet értékével – először a saját fiát pillantja meg. Azáltal, hogy a gyereket kellene megölnie, *Idomeneo* uralkodói mivoltát, a lezajlott háborút, sőt egész létezését kénytelen átértékelni. És kénytelen feltenni magának a nagy kérdéseket...”

Kocsár Balázs karmesterrel összefogva fészes történetmesélésre törekszik a rendező: a kortárs színházi tempóhoz, a közönség befogadóképességéhez igazítva sűrítik némileg a zenei anyagot, hogy a szélsőséges drámai helyzetek még sarkítottabban, hatásosabban érvényesülhessenek. Már eleve a komponista is kísérletező volt az *Idomeneo*val: az opera seria és a francia opera keveréke a darab, amellyel Mozart kiszélesítette a műfaj határait.

A leendő produkcióban ifjú énekesgárdára alapoznak: „Fontos számomra, hogy mindenki »friss« legyen, előkép nélküli. Ilyen művész az eddig elsősorban barokk énekesként megismert Baráth Emőke Ilia szerepében. De említhetem Brickner Szabolcsot, Balga Gabriellát, az *Elettrát* alakító Ádám Zsuzsannát és Topolánszky Laurát, akik közül többek a tanítványaim voltak.”

Milyen lesz a látványvilág? „A disztópikus sci-fi filmek hangulatát szeretném megidézni. Ehhez igazodnak Sebastian Hannak díszletei, Márton Richárd jelmezei. A *Parsifallal* való munkámban is nagyon szerettem, hogy meg kellett találnunk: Wagnernél a teljesen absztrakt hogyan keveredik a hétköznappal. Az *Idomeneo* is ilyen: van egy nagyon reális szintje, amely folyton absztrakcióba, egyfajta transzcendenciába csap át.”

Álmok, ha valóra válnak

Szerző: Filip Viktória

Ki ne szeretne elutazni a varázslatos Indiába vagy a felkelő nap országába, Japánba? Az OPERA művészeinek mindkét lehetőség megadatott két őszi turné alkalmával. A társulat örömet csak Mumbai, Tokió, Oszaka, Nagója és Fukuoka közönségének rajongása múlta felül: *telt házak, lelkes taps*, felszabadult hangulat jellemezték az előadásokat, melyek után előfordult, hogy mosolygós arcú, kíváncsi gyerekhad vagy gyönyörű rózsák várták a művészeket, de olyan énekes is akadt, akit egy száríval leptek meg.

India

Indiába először utazott az OPERA, és ugyan az út szervezése még 2019-ben kezdődött, majd a pandémia miatt a megvalósítás 2022-ig váratott magára, a tényeken ez mit sem változtat. „India a jövő nagyhatalma, de mire a mondat végére érünk, ez már jelenné is válhat. Rendkívüli megtiszteltetést jelent számunkra, hogy az egyik legnagyobb lélekszámú és legnagyobb arányban fejlődő ország egyik legnépesebb városának vezető kulturális intézménye a világjárvány árnyékában is évek óta kitartó töretlen lelkesedéssel invitálja otthonába együtteseinket és előadásainkat. Nem csoda tehát, hogy részünkről is fokozott várakozás előzi meg mumbai vendégjátékunkat” – fogalmazott Ókovács Szilveszter főigazgató még az út előtt, míg Khushroo N. Suntook, a vendéglátó mumbai National Centre for the Performing Arts (NCPA, Előadó-művészetek Nemzeti Központja) elnöke így nyilatkozott

az OPERA Magazin egy korábbi számában: „Szívből örülök, hogy a két intézmény feltűnt egymás horizontján, és bízom a hosszú távú és gyümölcsöző együttműködésben.”

Mumbai – India 12 milliós pénzügyi és szórakoztatóipari metropoliszának – közönsége mindhárom októberi alkalommal megtöltötte a város vezető kulturális intézményének számító NCPA Jamshed Bhabha Színházának 1100 fős nézőterét A *denevér* német nyelvű, angol felirattal játszott előadásain. „A mumbai közönség talán még az otthoninál is felszabadultabbnak bizonyult, nagyon nyitottak voltak, együtt éltek-lélegeztek az előadással” – számolt be Ókovács Szilveszter a helyszínről. Míg A *denevért* a meghívó indiai partner kérésére mutatta be az OPERA Szinétár Miklós 2001-es rendezésében, a *Bánk bán* koncertszerű előadása a magyar fél javaslatára szerepelt a vendégjáték kínálatában. Erkel Ferenc művének előadása ugyanis része a budapesti dalszínház

Fotó: National Centre for the Performing Arts (NCPA - Előadó-művészetek Nemzeti Központja)

A *denevérré* esett a választás? Dr. Főző Virág, a szervezésért is felelős főigazgató-helyettes szerint – aki a turné első felében kint segítette a csapat irányítását – az emberek általában úgy gondolnak az operára, mint komoly, szomorú és drámai előadasmódra, ezért döntöttek úgy, hogy egy könnyed és vidám operettet javasolnak. „A *denevér* tele van meglepetésekkel, humorral és elragadó zenével. Ami még különlegesebbé teszi, hogy

És miért pont

azon szándékának, hogy nemzeti operánkat is minél szélesebb körben megismertesse, így a mű az elmúlt öt évben New York-ban, a kárpátaljai Beregszászon és a dél-koreai Teguban is elhangzott. Az előadások érdekessége volt, hogy India első és egyetlen professzionális szimfonikus zenekara, a 2006-ban alapított Indiai Szimfonikus Zenekar (Symphony Orchestra of India – SOI) is részt vett benne. Az OPERA Zenekarból ugyanis csak a szólamvezetők vettek részt a turnén, ők segítették az előadásokat kísérő Indiai Szimfonikus Zenekar betanulását is. Mindez persze komoly előkészületet igényelt: kezdetben online folyt a kommunikáció, amit oda-vissza küldött DVD-k egészítettek ki. Az utazást aztán két konténer indította, keresztül az óceánon, megrakva jelmezekkel, kellékekkel, minimális díszlettel. A művészek kiutazását és a kulturális vízumok intézését a Mumbai Főkonzulátus és a Budapesti Nagykövetség is segítette, így érte el úticélját az a több mint kilencven fő, köztük a műszaki- és háttér munkatársak, akik az egyhetes vendégjátékon részt vettek: a szólisták – Balczó Péter, Gál Erika, Haja Zsolt, Haris Nadin, Horti Lilla, Kapi Zsuzsanna e.h., Kovácsházi István, Rácz Rita, Rőser Orsolya Hajnalka, Sándor Csaba, Ujvári Gergely és Vida Péter –, Cser Ádám karmester, valamint az OPERA Énekkar és Zenekar tagjai.

National Centre for the Performing Arts

Az NCPA India legfontosabb kulturális intézménye, évente közel hétszáz rendezvénynek ad otthont, tavaly például India függetlenségének 75. évfordulóját rendezvénysorozattal ünnepelte. Kínálatát a műfaji sokszínűség jellemzi, ahol kelet és nyugat is találkozhat:

Fotó: Csobolya József

hindu zenei kurzusok, indiai klasszikus zene, színházi és táncelőadások, filmvetítések, de az általunk is jól ismert szimfonikus és kamarazenei koncertek, zongoraestek, opera- és balettelőadások, és a New York-i Metropolitan Opera közvetítései ugyanolyan hangsúlyosak a programban. Az épület egy, a tengertől visszanyert földdarabra épült, 1969-ben avatták fel, mint Dél-Ázsia első több helyszínű és több műfajt is befogadó kulturális központját. A komplexum JRD Tata és dr. Jamshed Bhabha ötlete nyomán készült el, és öt színháztermet – a Jamshed Bhabha Színház, a Tatai Színház, a Kísérleti Színház, a Godrej Táncszínház és a Kis Színház – foglal magába. Első igazgatótanácsában olyan művészek is helyet kaptak, mint Pandit Ravi Shankar vagy Yehudi Menuhin. Az intézmény együttműködik a Carnegie Hall-lal, a londoni National Theatre-rel és a Metropolitan Operával is, továbbá rendszeresen fogadja a világ vezető zenekarait, többek közt a Bécsi Filharmonikusokat, az Izraeli Filharmonikusokat, a Bajor Állami Zenekart és a Londoni Szimfonikusokat is. Rangos látogatói listáján III. Károly és Margaret Thatcher nevét is megtalálhatjuk.

A művészet és a zene, különösen Beethoven iránt rajongó alapító dr. Jamshed Bhabha elképzelését testvére, Homi J. Bhabha atomfizikus – India nukleáris programjának atyja, akit háromszor jelöltek Nobel-díjra – tragikus

halála után kezdte el megvalósítani, abban az időben, amikor a művészetek állami támogatása épp elapadóban volt. Családja üzleti kapcsolatait felhasználva azonban megszerezte a szükséges forrásokat, és teremről teremre haladva felépítette művét. Elszántságát tükrözi az a történet is, mely szerint az OPERA vendéjátékának is helyet adó Jamshed Bhabha Színház két hónappal az átadás előtt leégett, de az akkor 83 éves Jamshed nem jött zavarba: „Holnap elkezdjük az újjáépítést” – mondta, és két évvel később, 1999-ben a terem valóban elkészült. „Amikor az ügy jó, az erőforrások követik” – ez volt dr. Jamshed Bhabha mottója, melyre az NCPA a legjobb példa. Halála után a jelenleg is hivatalban lévő Khushroo N. Suntook követte őt az elnöki pozícióban, hogy továbbvigye az alapító örökségét és vízióját.

Japán

Természetesen nem csak a világ távoli pontjain, Magyarországon is születnek nagyívű víziók. Ezek közé tartozik az az elgondolás is, hogy a Magyar Állami Operaház művészei Japánban lépjenek fel. Szinetár Miklós, az intézmény korábbi főigazgatója, rendező és Masayuki Kobayashi japán kulturális menedzser először 2001-ben valósította meg közös elképzelését, és együttműködésük nyomán azóta már a tizenegyedik turné zajlott le 2022 október végétől november közepéig. A tizenkét várost, köztük a japán főváros legarangosabb színháztermet, a 3000 főt befogadó Tokyo Bunka Kaikant is érintő előadásorozatban Mozart *Varázsfuvolója* volt látható Szinetár Miklós 2014-es rendezésében, két szereposztásban. A főbb szerepekben Rost Andrea és Kriszta Kinga (Pamina), Ujvári Gergely és Mukk József (Tamino), Bodor Éva és Lucie Kaňková (Az Éj királynője), Kovács István (Sarastro), Rezsnyák Róbert és Sándor Csaba (Papagena), Kiss Diána és Nagy Zsófia

Fotó: Szénégető Tamás

Fotó: Csobolya József

(Papagena), valamint Szerkován János (Monostatos) lépett fel, az OPERA Zenekart és Énekkart Kovács János és Tóth Sámuel Csaba vezényelte, a körúton összesen 115 fő vett részt. A díszletek, jelmezek, kellékek itt is konténerekben, hajón érkeztek a szigetországba, a tizenkét turnéállomás között pedig kamionokon szállították azokat, nem kis logisztikai bravúrral.

A varázsfuvola előadásait követően a Magyar Állami Operaház Zenekara szokásához híven négy hangversenyt is adott, amelyek műsorain Beethoven *VIII. szimfóniája* és Mozart-zongora-versek is szerepeltek. A Mario Košik és Kovács János által vezényelt estek szílistái

Ingrid Fujiko Hemming – az idén kilencvenéves előadó legutóbb tavaly márciusban adott koncertet az Eiffel Műhelyházban – és Mami Hagiwara zongoraművészek voltak. „A japánoknak azért fontos, hogy Európából érkező művészek lépjenek fel náluk, mert tisztában vannak vele, hogy az a darab, az az előadás, amit ők annyira szeretnek, akkor lesz autentikus, ha az az adott kultúra bölcsőjéből származó muzsikusokkal szólal meg” – fogalmazott Popa Gergely zenekari igazgató. Bizakodásra ad okot, hogy Masayuki Kobayashi változatlanul eltökélt a turnék további szervezését illetően, és az indiai partner részéről is nyitottság tapasztalható: jó esély van arra, hogy az álmok továbbra is valósággá váljanak. ◊

mmon!ne

RÓLUNK SZÓL.

Kövessd a marketing-, a média-, az ügynökségi és az üzleti világ legfontosabb híreit online!

WWW.MMONLINE.HU

Európa Budapesten

Szerző: Filip Viktória, Jávorszky György

A színpadon még hangpróba zajlik, de a ruhatárban már gyülekezik a nemzetközi társaság, leginkább angol, de német, olasz, szlovák szavakat is hallani. Sokan rég nem látott ismerősként üdvözlnek egymást, majd miután mindenki kikeresi a pulton a maga badge-ét, magához veszi a tájékoztató anyagokat, a vendégek belépnek az Operaház auditoriumába. Mosolyuk ekkor ámulattá alakul. Így kezdődött *az Opera Europa háromnapos konferenciája* a Magyar Állami Operaházban.

Fotó: Nagy Attila

„Fantasztikus ez a terem!” – mondta lenyűgözve Anna Maria Meo, az Opera Europa elnöke, a Teatro Regio di Parma főigazgatója, és szemmel láthatóan neki és a többi résztvevőnek is némi időre volt szükségük ahhoz, hogy befogadják az eléjük táruló látványt, a felújított színházterem minden gyönyörűségét. Előkerültek a telefonok, elkészültek a fotók, a csoportképek, néhány szelfi is, majd Nicholas Payne, az Opera Europa igazgatója a színpadról üdvözölte a résztvevőket, és átadta a szót Ókovács Szilveszternek. Az OPERA főigazgatója megnyitó beszédében a magyar opera történetéről, Bartók, Kodály, Erkel, Liszt és Mahler örökségéről, az 1500 fős társulatról, a több mint 100 címet tartalmazó repertoárról szólt. Az elmúlt tíz év eredményeiről beszámolván a repertoárcserét, a belső szervezeti struktúra megújítását, a játszóhelyek korszerű igényekhez igazítását, az Eiffel Műhelyház megnyitását és az Operaház felújítását emelte ki. Rávilágított, itt a művészek békében élnek egymással, a dalszínház márciusi megnyitójá-

nak egyik műsorszámaként például orosz és ukrán balettművész táncolt együtt. „Próbáljuk meg segíteni a túlélést, begyógyítani a sebeket, megállítani az öldöklést, teremtsünk békét az operával! A II. világháború idején Kodály Zoltán az Operaház pincéjében komponálta a *Missa brevist*, melynek bemutatója a ruhatárban volt. A művészet a túlélés útja, melynek érvényesülnie kell a legnehezebb időkben is” – fogalmazott. Említette továbbá a társulat mumbai-i, dél-koreai, ukrainai és New York-i turnéját is, és kapcsolódva a konferencia egyik főtémájához, kiemelte: „A gyerekeket nem egyszerűen az opera kezdeteihez kell visszavinni, hanem személyesen kell bevezetni őket a 21. századba. Nem csak kultúrák és generációk, de a különböző történelmi korok közé is hidat kell építenünk. Az opera komplex művészeti forma, melynek az állandóan változó látványon túl mindig van egy univerzális üzenete. A felelősség abban rejlik, hogy segítsünk másoknak felfedezni ezt az üzenetet, megmutatva ezzel az opera igazi lényegét.”

Fotó: Rákossy Péter

Fotó: Nagy Attila

A háromnapos konferenciáról készült, videós összefoglalónk a képre kattintva megtekinthető! Készítette: Opera Café

Az *Integration & Inclusion* (Integrálás és bevonás) című konferenciát az Opera Europa, a kontinens operai ernyőszerkezete hirdette meg, a rendezvénynek az Operaház, valamint az Eiffel Műhelyház adott otthont. A 2022. október 20. és 22. között zajló eseménysorozat az oktatás, az utánpótlás- és közönségképzés, a humán erőforrás, valamint a műszaki és produkciós terület képviselői számára kínált szakmai programokat, amelyek egy része a szervezet YouTube-csatornáján is követhető volt.

Nicholas Payne a konferencia meghirdetésekor tartott attól, hogy a hívószavak, az integráció és bevonás absztrakt kifejezései elijeszthetik a résztvevőket, de végül 26 ország csaknem 100 szervezetének közel 200 képviselője vett részt az eseményen. „Egy konferencia próbája az, hogy mit visznek magukkal a résztvevők. Budapesten intenzív párbeszéd, egészséges viták zajlottak, valamint egyfajta rugalmasságot lehetett érezni a mai európai kulturális életet érintő kihívások tekintetében, s mindezt a magyarok meleg vendégszeretete csak tovább segítette” – értékelt Nicholas Payne. A témák közt szerepelt a kultúra és politika, az opera népszerűsítése a világban, valamint az oktatás az opera megszerettetéséért is. „A legmegosztóbb téma a kultúra és politika érintkezése volt, néhány nyers példával a szomszédos országokból – folytatja az igazgató. – A legerősebb egyetértés abban mutatkozott, hogy az oktatást be kell vonni az operatársulatok munkájába, és ennél is nehezebb feladat a zene, az opera és a tánc beépítése az oktatási rendszerbe. Az Eiffel Műhelyház kézzelfogható iránymutatással inspirálhat bennünket.”

Nem véletlenül került sor éppen itt arra az exkluzív műsorra, amely során a résztvevők betekintést nyerhettek a Magyar Nemzeti

Balettintézet és az OPERA Gyermekkarának munkájába. Solymosi Tamás balettigazgató beszámolt a Balettintézet létrejöttének okairól, a kurzusok felépítéséről, az elmúlt hat év eredményeiről. Mondandóját Radina Dace, a Magyar Nemzeti Balettintézet művészeti vezetőjének összeállításában három produkció színesítette: a legkisebb növendékektől egy duettet (Dace / Lyadov: *Babák*), a nagyobbaktól egy szólót (Petipa / Nijinska / Romanoff / Hertel: *A rosszul őrzött lány – Lise-variáció*) és egy különleges sztepp-táncot láthattunk (Kovács / Csajkovszkij: *Hattyúk tava – Kishattyúk tánca*). Mindezek után Hajzer Nikolett gyermekkarvezető a kórus ötvenéves múltjába, valamint bemutatókban (Szőnyi Erzsébet: *A makrancos királylány*), előadásokban, jótékonysági koncertekben és egyéb rendezvényekben bővelkedő jelenébe avatta be a jelenlévőket. A Gyermekkar előadásában Mozart: *Varázsfuvola-tercett*, Bartók: *Magyar népdalok (Elindultam szép hazámbul; Által mennék én a Tiszán ladíkon; Ablakomba, ablakomba; Szánt a babám csireg, csörög)* és az *Ábécédé* (Kodály: *Háry János* című operájából) volt hallható. Mindkét művészeti együttes osztatlan sikert aratott, ráadásul a Gyermekkar és a Balettintézet növendékei a *János vitéz*ke című, az OPERA műsorán jelenleg is futó, interaktív gyermekelőadásban közösen szerepelnek, amelyet szintén megtekinthettek a konferencia résztvevői, ahogy a *Dido & Aeneas*-t, a középiskolás osztályoknak – az MVM OperaKaland részeként – meghirdetett produkciót is. Hogy mennyire motiváló a kőbányai épületkomplexum, azt az épületbejárásokon is megtapasztalhatták a vendégek. A 2021 őszén megnyitott művészeti központ funkcióit és műszaki sajátosságait Józsa Anka PhD üzemeltetési igazgató mutatta be az érdeklődőknek.

Az Andrassy úton is gőzerővel zajlottak az események. A felújított és 2022 márciusában átadott Operaház – ahol szintén az üzemeltetési igazgató kalauzolta a vendégeket az épületbejárásokon – legalább annyi érdekességet kínált

az építészeti megoldásokra érzékeny, technikai munkatársaknak, mint a kőbányai komplexum, és természetesen esti előadások is szerepeltek a munkatervben, mégpedig magyar vonatkozásúak: Erkel Ferenc *Bánk bán* című operája és a Liszt Ferenc zenéjére készült nagybalett, a *Mayerling* volt megtekinthető.

Fotó: Nagy Attila

A programok gerincét adó kerekasztalbeszélgetések közül az opera népszerűsítéséről szólón Almási-Tóth András művészeti igazgató is részt vett. A téma kapcsán az Eiffel Műhelyház hozta példának, ahol meg kellett találniuk azokat a speciális, színes programokat, azt az operamixet, ami napi szinten vonzza a nézőket.

„Sok új, nyitott látogatót szereztünk az elmúlt hónapokban, ezért sajnálatos, hogy gazdasági okok miatt az ide meghirdetett felnőtt előadások ebben az évadban elmaradnak, de a gyerekprogramokat meg tudjuk tartani” – világított rá a művészeti igazgató.

A Medgyaszay teremben tartott kerekasztalbeszélgetéseken rendre felmerült a kérdés, milyen a kulturális élet a háború árnyékában? Galyna Grygorenko, az ukrán kulturális és információpolitikai miniszterhelyettes elmondta, tükröként szolgál számunkra, hogy melyik előadásra mennek el az emberek, és melyikre nem. „Nagyobb rugalmasságot kíván tőlünk a jelenlegi helyzet, de folytatnunk kell, mert a kulturális intézmények, köztük az operaházak azok a helyek, ahol párbeszédet lehet folytatni egymással” – mondta. Oksana Taranenko, az Odesszai Operaház színigazgatója azt emelte ki, hogy a művészet segít túlélni a mindennapokat. Természetesen ehhez a nemzetközi közösség, így az Opera Europa tagjai is hozzájárulnak. Nicholas Payne rávilágított: „az OperaVision kínálatában részletek láthatók

Ljatosinszkij *Aranykorona* című operájából, amit hat különböző nemzet hat különböző társulata vett fel, hogy segítsen előmozdítani az ukrán kultúra ügyét világszerte.” Az 1929-ben komponált, a 13. században játszódó mű egy-egy jelenetét a Finn Nemzeti Opera, a Lvívi Nemzeti Opera, a brit Királyi Zeneakadémia, a római Teatro dell’Opera, a San Franciscó-i Opera és a Lengyel Nemzeti Opera fiatal művészei adják elő Ella Marchment rendező irányításával. Az alkotás 2023. április 25-ig érhető el a nemzetközi platformon, amely a hazai közönség előtt sem ismeretlen, hiszen a Magyar Állami Operaház is számos produkcióval mutatkozott be itt.

Visszatérve a konferenciára: az egyik legszebb pillanat az volt, amikor a Medgyaszay terem egész hallgatósága, a világ számos pontjáról érkezett szakember állva tapsolta Nicholas Payne-t mint az Opera Europa 2022 végén leköszönő igazgatóját. Kérdésünkre válaszul elmondta, bár számára zavarba ejtő volt a taps, jól esett annak elismerése, hogy sikerült a bizalomra épülő együttműködést közösen kialakítani. „Ez olyan érték, ami a jövőbeni projekteknek is alapja kell, legyen. Az Opera Europa ereje a jelenleg már 226 tagintézmény aktív részvétele, így a köszönet a távozásom után is itt maradó csapatot egyaránt illeti” – mondja. Payne 2003 óta vezette az Opera Európát, miután az Angol Nemzeti Opera főigazgatója, a Királyi Operaház operaigazgatója, az Opera North főigazgatója, valamint a Walesi Nemzeti Opera pénzügyi igazgatója volt. Vezetésével vált az Opera Europa 40 intendáns alkotta, kisebb csoportból 226 szervezetet tömörítő, virágzó hálózattá, olyan kezdeményezésekkel, mint az OperaVision, a World Opera Day, az Európai Operarendezői díj és az Opera Menedzsment Kurzus.

Budapesten, a Medgyaszay teremben jelentették be a szervezet új igazga-

Fotó: Nagy Attila

Fotó: Nagy Attila

tóját, Karen Stone-t is, aki 2023. január 1-jétől lépett hivatalába. Stone tizenhárom évig volt a Theater Magdeburg intendánsa, ezt megelőzően a Dallas Opera főigazgatójaként, az Oper Graz vezérigazgatójaként, valamint az Oper Köln operaigazgatójaként dolgozott, nemzetközi karrierjét németországi színházakban és az Egyesült Királyságban alapozta meg. „Nicholas Payne olyan csodálatos munkát végzett az Opera Europa felállítására és erős nemzetközi szervezettelé fejlesztése során, hogy nehéz lesz követni. Alig várom, hogy tovább bővíthessem a tagságot, és megtervezhessem a jövőbeli kezdeményezéseket, irányokat” – nyilatkozta Stone.

Az összejövetelek sora folytatódik, minden évben többre is sor kerül. 2022-ben két speciális fórumot is tartottak a fenntarthatóság és a digitalizáció jegyében, a tavaszi konferenciának pedig Prága,

az őszinek Budapest adott otthont. (Opera Europa-konferenciának legutóbb 2009 októberében volt házigazdája a Magyar Állami Operaház, amikor a rendezvény résztvevői a 2008-as gazdasági válságra adható lehetséges válaszokat vitatták meg. – a szerk.) 2023-ban is több találkozási pontot jelöltek ki, többek között Wiesbaden és Koppenhága-Malmö lesz az úti cél. Nicholas Payne szerint ugyanis még sok feladatot kell elvégezni. „A tartós béke a mi, a szüleink és nagyszüleink álma is volt, de az ukrajnai invázió arra figyelmeztet, mennyire törekeny a béke Európában. Az európai projektnek ezért elég nyitottnak kell lennie ahhoz, hogy a nemzeti különbségeket és eltérő politikai nézeteket is befogadhasssa. Az opera és a balett műfaja a legjobb »szószólója« ennek, mivel hatásuk túlmutat a határokon, azonban folyamatosan éberem kell felügyelnünk, hogy győzedelmeskedhessenek. La lutte continue; a küzdelem folytatódik.”

Hírportál az InfoRádió készítőitől

a tárgyilagosság olvasható

www.infostart.hu

Játékos szellemi kalandok

Szerző: Filip Viktória

Az *OPERA Magazin*ban megjelenő játék izgalmas kihívás, furfangos kérdésekkel, szép nyereményekkel. Hogyan álljunk neki a megfejtésnek, *mire érdemes figyelni* a válaszok keresése közben? Erről is mesél két, az élet különböző területeiről érkező, de a műfajt régóta szerető és tudását folyamatosan csiszoló nyertesünk.

„Ha kezembe kerül a magazin, az első dolog, hogy a kérdésekhez lapozok és melléjük írom a vonatkozó cikkek oldalszámát. Ott kell keresni a megfejtést is! Bejegyzem a naptáramba a határidőt, és akár az utolsó pillanatban, éjjelkor is beküldöm a válaszokat. Villamoson, buszon is olvasgatom a lapot, már csak azért is, mert átfogó: sok érdekességet megtudhatunk az épületről, a dolgozókról, a műsorszerkesztésről, az énekesekről, a balettművészekről” – mondja Widder László. „Első ránézésre mindegyik megfejtést tudni vélem, de mivel gyakran apróbb részletekre vonatkozik a feladvány, valóban el kell olvasni a teljes írást. Ez persze élvezet, a művészintertjükat különösen kedvelem” – veszi át a szót Harmati Éva.

Mint ismert, az *OPERA Magazin* számaiban elhelyezett öt kérdés mindegyikére helyesen válaszolók közül sorsolás útján kivá-

○ Fotó: Rákossy Péter

lasztott öt fő másodmagával részt vehet egy-egy előadáson. A 2019 óta futó játékban Jonas Kaufmann vagy Patricia Petibon és Lawrence Brownlee áriaestje éppúgy volt jutalom, mint *Az úrhatnám polgár*, a *Figaro*³ című operák, a *KON-TAKT(S)* balettest vagy a *Mayerling* nagyszabású balettprodukció. Cikkünk két főszereplőjével a *Tenorissimo* – ünnepi operagála előtt beszélgettünk.

Harmati Éva hosszú éveket, az oly sok emberre jellemző, negatív sztereotípiák alapján, előítélettel volt az opera, a komolyzene és a balett iránt. Az opera világában is gyakran előforduló beugrás, és az abból következő jótékony fordulat azonban a nézőket is utoléri. „Amikor a váratlanul lebetegedett barátnőm helyett mentem el egy *Aida-előadásra*, hirtelen kinyílt ez a világ. Mindenre meg kell érni. Számomra ekkor – immár harmincöt éve – jött el ennek az ideje” – mondja Éva.

Widder László szülei számos operát megvásároltak lemezen, amit otthon együtt hallgatott a család, és az Erkel Színházba is rendszeresen jártak. Innen a műfaj szeretete, aminél már csak a balett iránti rajongása nagyobb. „A tánc a szívem csücske, és Kovalik Balázs operarendezéseit, különösen a *Turandotot* nagyon kedvelem.

Az áprilisi *Mefistofele-szériát* sem hagytam ki, mindkét szereposztást, így Erwin Schrottot is láttam, ráadásul a fiam, Widder Kristóf is elkísért. Ő rendező, a *VIII. Henrik felesége* – it az OPERA is játszotta” – meséli lelkesen. „Jómagam negyven éve a kereskedelemben dolgozom, a családom rendszeres színházlátogató – csatlakozik Éva –, ám az opera világa még nem érintette meg őket, bár televízió keresztül egy-egy könnyebb fajsúlyú, vidámabb operát megnéznek. Bízom benne, hogy előbb-utóbb átragad rájuk a rajongásom, de erőltetni semmit sem szabad. Mint már említettem, mindenre meg kell érni, például egy négy-nyolc éves gyerek esetében sem az *Otellt* vagy a *Don Carlost* javasolnám első élménynek. Egy rossz benyomás egy egész életre elvághatja a fiatalokat a műfajtól. Rengeteg gyereknek szóló előadás van, ebből érdemes válogatni számukra.” László mindeközben szorgalmasan bólogat, hiszen magyar-angol-orosz szakos középiskolai tanárként sok tapasztalata van, az OperaKalandra iskolája számos osztályának (és azok osztályfőnökeinek) szervezte meg a látogatást. „Az Újpesti Két Tanítási Nyelvű Műszaki Technikum az egyik évben a harmadik legtöbb gyereket hozta el a programra, a Székely Bertalan teremben egy fogadáson is részt vettünk. Ha egy csapat fiatal közül akár csak tízzel sikerül megszerettetni az operát, célba értünk.”

A beszélgetés előrehaladtával egyre több a közös pont: az Eiffel Műhelyházban például többször jártak már, és gyűjtik a belépőjegyet, műsorfüzeteket, napicetliket is. Éva több cipősdobozban, László egy fiókban őrzi az ereklyéket, hogy a szereposztás is meglegyen, ne csak a szép emlék. Ilyenek ők: komolyan veszik a játékot és tudatosan szeretik az operát. ○

Csillagok a csillagok között

Szerző: Ur Máté

2022-ben Polonkai Judit fagottművész és Fekete Károly énekkari művész vehette át a Magyar Állami Operaház *Zenekarának és Énekkarának Kamaraművésze* címet.

Pályájukról, mestereikről és az OPERÁ-ban töltött mindennapokról beszélgettünk.

Tavaly júniusban, az OPERA Csillagóra évadzáró gáláján vehették át a kamaraművészi címet. Mit jelent egy ilyen elismerés?

Polonkai Judit: Amikor a zenekarból engem szólítottak, azt nem valóságként éltem meg, mintha álom lett volna. Az Operaházra mindig is úgy tekintettem, mint egy csodás univerzumra, benne megannyi ragyogó csillaggal. Boldog vagyok, hogy ebben a különleges világban most már én is egy kis fénypont lehetek. Megtisztelve érzem magam, és számomra komoly felelősséget is jelent ez a kiténtetés.

Fekete Károly: Igazi meglepetés volt. Személyes beszélgetéseink során jelenlegi karigazgatónk, Csiki Gábor már korábban is elismerően beszélt a munkámról, és a szólista előéletemet figyelembe véve még egy

Fotó: Rákossy Péter

Fotó: Kummer János

mentorprogram ötletét is felvetette, amit én vezethetnék az újonnan érkező kollégáknak. Nagyon büszke vagyok.

Hogyan kezdődött a pályájuk?

PJ: Fagott- és ezzel együtt zenei tanulmányaimat viszonylag későn kezdtem el Debrecenben. Tanáraink, Tóth József és felesége, Baranyi Anikó biztos háttérrel jelentettek, gyakorlatilag a pótszüleim voltak. Lelkes, odaadó támogatásuknak és felkészítésüknek köszönhetően három évvel később bejutottam a budapesti Bartók

Konzervatóriumba, azután pedig a Zeneakadémiára. Még egyetemi éveim alatt, sikeres próbajátékot követően lettem az OPERA fagottművésze, a diplomakoncertemen pedig már a kollégáimból álló zenekarral muzsikálhattam Kovács János vezényletével.

FK: Pályám elején szólistaként értem el szép sikereket, most pedig a kórusban végzett munkámért kaptam elismerést, ami nagyszerű érzés. Szólistaként és kórusénekesként is számos felejthetetlen élményem van. Lehengerlő egy-egy nagyobb lélegzetű darab részese lenni, elég, ha csak Beethoven *Örömdájára* vagy Verdi *Requiemjére* gondolok. A személyes kedvencem Mahler *VIII. szimfóniája*, melyben a mester bravúrosan elegyíti a grandiozitást a kamarazenélés intimitásával. Az *Aidáról* már nem is beszélek.

Mindketten a szakma legjelesebb képviselőitől tanultak, Judit Vajda Józseftől és Janota Gábortól, Károly pedig Sass Sylviától. Össze lehet foglalni, hogy mi az, amit útravalóul kaptak?

PJ: Két szó: játszani és énekelni. Alapvetésű volt, hogy a hangszereknek az emberi hanghoz hasonlóan kell megszólalnia – bizonyos szempontból mintha énekelnénk velük –, de bármilyen nehéz, olykor küzdelmes ezt megvalósítani, a közönség számára játéknak kell tünjön minden dallam. Sok munkával lehet elérni, hogy végül valóban játszhatunk a hangszereken. Erre összpontosítva a zene fel tud emelni, vigasztal, és menedéket is ad.

FK: Sass Sylvia nem csak a mesterem, de máig tartó barátság fűz össze minket. Fantasztikus zenei tudással és jelenlétel

Fotó: Nagy Attila

Fotó: Nagy Attila

rendelkezik, mindig hihetetlen tüzzel égett a színpadon. Éppen ezért az egyik legmeglepőbb tanítása az volt számomra, hogy meg kell keresni azt a pillanatot a zenében, amikor rá tudunk készülni a cselekmény kiteljesedésére. Ekkor, ebben a másodpercben tudatosan „ki kell kapcsolni”, hogy legyen elég erőnk a drámai csúcsponton újra izzani.

Mesélnének az operaházi mindennapokról? Milyen rutinokkal, milyen kihívásokkal kell szembenéznük?

PJ: Sokan hajlamosak a fagott hangját a vicces, humoros, vagy egyenesen groteszk dolgok ábrázolásával azonosítani, pedig a puha, érzékeny sóhajtások, az éteri pianók is a hangszer repertoárját képezik, maradéktalan megszólaltatásuk egyben a legnagyobb feladatot is jelenti. Az OPERA programjában szereplő művek meg is kívánják a fagott hang lehetőségeinek teljeskörű használatát, és ezzel lehetőséget adnak sokszínűségének bemutatására. Sok felejthetetlen előadás van mögöttem, ha mégis egyet ki kellene emelnem az mindenképpen az Operaház Újranyitó Fesztiválja keretében felcsendült Hunyadi-premier lenne. Erkel magasztos, vérpezsdítő zenéje és a hazatérés öröme a pályám legszébb emléke.

FK: A kórus tagjai rendszeresen részesei egy-egy konkrét szituációnak az előadások során. Karaktereket kell ábrázolni, reagálni az eseményekre és alkalmanként táncolni is szükséges. Poldini Ede *Farsangi lakodalmának* örülési jelenetében például szinte tánckarrá alakul a kórus. Egy biztos: sokszínű és változatos feladatainkat egy fantasztikus közösségben, az ország talán legszebb munkahelyén kell teljesítenünk. ◊

PAPAGENO

#zene #színház #tánc #kiállítás #könyv #film

2022
Superbrands

Google Play

Apple Store

A (majdnem) legkisebb királyfi hihetetlen vándorútja

Szerző: Jászay Tamás

Kilenc testvér közül a hetedikként látta meg a napvilágot Mexikóvárosban. A bazilikában lámpalázasan szólót éneklő kilencéves fiú talán maga sem gondolta, hogy nem is olyan sokára *a világ legnagyobb operaházainak* rendszeres vendége lesz.

Fotó: Adolfo Perez Butron

Ramón Vargas újra Budapesten: öt évvel emlékezetes Erkel Színház-beli koncertje után most az Andrassy úti palota közönsége tapsolhat neki. A *Sztárestek zongorával* következő előadóját a grúziai zongoraművész, Mzia Bachtouridze kíséri, aki számos alkalommal lépett már fel napjaink egyik legkeresettebb tenorjával. Vargas jó időben volt jó helyen: a latin-amerikai tenorok közül elsőként indult világhódító útra, amikor kerekén három évtizede megkezdte nagyszabású nemzetközi karrierjét.

Persze előtte sem tétlenkedett: 1982-ben, huszonkét évesen rangos mexikói énekversenyt nyert. Igazi meglepetés volt első operaszerepe, leginkább azért, mert a hagyományos repertoártól messzire rugaszkodott a választás. Haydn ritkán játszott, egyébként először Eszterháznál bemutatott, Carlo Goldoni libret-

tőjára készült *Lo speciale* című opera buffájának férfi főszerepét énekelte Vargas. Erre így emlékezett később: „Tudom, sokan Puccinivel kezdenek, de az én utam más volt. Gyerekként Palestrinát, gregorián dalokat énekeltem, ami komolyan formálta az ízlésemet. Az operához csak lassan jutottam el.”

A debütálás után sorra jöttek a felkérések: Fentont, Don Ottaviót énekelte Mexikóban a kritika és a közönség nagy meglepedésére. A nyolcvanas évek második fele már Bécsben találta, ahol kitaróan fejlesztette énektudását, hamarosan pedig Svájcban és Olaszországban énekelte. A valódi áttörés mégis az 1992/93-as szezonhoz köthe-

Fotó: Rákossy Péter

tő: alighanem kevés művész mondhatja el magáról, hogy egy évad leforgása alatt a Staatsoperben, a Metropolitan Operában és a Scalában is főszerepet énekelhet. Ramón Vargas innentől megállíthatatlan: emlékezetes, lemezen és filmen is megörökített szerepek sora következett a legfontosabb színpadokon, emellett koncerténekesként is komoly elismerésre tett szert.

Zavarba ejtően bőséges a repertoárja, miközben van két szerző, akiknek a világában Vargas igazán otthonosan mozog. A színpadra lépése 35. évfordulója alkalmából készült gyorsleltár szerint addig tizenkét Verdi- és tizenhárom Rossini-szerepet énekelte, ami rekordgyanús teljesítmény nemzetközi mércével is. Ugyanakkor feltűnő, hogy a tenor nem csak karrierje elején vonzódott a zeneirodalom különleges gyöngyszemeihez: kedves komponistái között ott találjuk Salierit, Cimarosát, Simon Mayrt is.

Pályáját tudatosan, okosan építette az elmúlt évtizedekben. Korántsem vállal el választás nélkül minden szerepet, nyilatkozataiból jól kivehető, hogy komolyan megfontolja, melyik életkorban milyen karakter illik hozzá leginkább.

Ramón Vargas azon kevés valódi világsztár közé tartozik, akit a csillogás és hírnév nem vakított el: „Mi, énekesek egy tökéletesen szubjektív művészeti forma képviselői vagyunk. Ami az egyik embernek gyönyörű, az a másiknak nem tetszik: van, aki szerint csodálatos a hangom, más átlagosnak találja. De ami a legfontosabb: egyik véleményem sem változtatja meg az életemet. Van egy mexikói mondás: »nem vagyok aranyból, hogy mindenki szeressen«. Én sem vagyok aranyból: személyiségem van.”

„A családtagok ott kell, hogy legyenek egymásnak”

Szerző: Braun Anna

Az apaság mindent megváltoztatott

az életében, gyermeke érkezésével átalakult a belső értékrendje, hiszen „minden nap otthon vár a kisfiam, akit a lehető legjobban szeretnék nevelni”, és megélése szerint javult a művészi teljesítménye is. Balázsi Gergő Ármin principállal, a 2022/2023-as évad Étoile-jával beszélgettünk az évad kihívásairól, a pihenés, a család és a munka egyensúlyáról.

December végén mindenki az évet zárja és a pihenésre készülődik – kivéve a táncművészeket. A Diótörő-szezon általában az évad legpörgősebb időszaka, ebből most mennyi jutott a családjának?

Ezt a beszélgetést hetekig tartott megszervezni, nagyjából ez le is írja a helyzetet. Kilenc előadásom volt a Diótörőben, de az előtte levő időszak is nagyon munkás, tartalmas volt. Visszatértünk az Operaházba, és ezzel teljesült a legnagyobb vágyunk. Rengeteget próbáltunk, játszottunk azóta, azt hiszem, ennél többre talán egy táncos nem is vágyhat. A másik oldala a vágy teljesülésének pedig az, hogy valóban kevés idő jut a munkán és a családon kívül másra évi ötven-hatvan előadás mellett.

Van olyan, hogy pihen?

Nagyon ritkán, szezon közben egyáltalán nem, inkább nyáron jut idő lazításra, töltődésre. Ugyanakkor a pihenés is a családhoz kapcsolódik, a feleségem (Felméry Lili – a szerk.) és én is nagyon családcentrikusak vagyunk, amint tehetjük, találkozunk a szüleinkkel, testvéreinkkel, sőt minden hétfvégét

○ A balettszerzői szövegről, 2018 | Fotó: Nagy Attila

Milyen könyvet vesz szívesen kezébe?

A sci-fiket nagyon szeretem, de egy ideje már foglalkoztatnak a mentális építkezéssel foglalkozó, pszichológiai tárgyú könyvek is.

Ebben közrejátszott a fia érkezése is?

Az biztos, hogy mindent alapvetően változtatott meg az a tény, hogy apa lettem. Egészen másképp élek meg helyzeteket, más dolgok bírnak jelentőséggel. Például sokkal könnyebben elengedem, nem foglalkozom a feszültségekkel, nem stresszelek előadás előtt annyira. Valahogy átalakult a fontossági sorrend, hiszen minden nap otthon vár a kisfiam, akit a lehető legjobban szeretnék nevelni. Miközben megérkezett ez a nyugalom, azt veszem észre, hogy sokkal jobban is teljesítek általa. Az apaság ezért nemcsak megváltoztatott, hanem jobb teljesítményre is sarkall annak ellenére, hogy a munkámnál is fontosabb nekem ez az érzés, ez az élmény, és ez a „szerep”. Ami egyébként egyáltalán nem könnyű, sok nehézség van, de őszintén szólva mindent megér. Minden kialvatlanságot, aggodalmat, minden problémát feledtet a boldogság, amikor együtt vagyunk hárman vagy éppen ketten a kisfiammal.

Mikor érkezett meg az érzés, hogy „apa vagyok”?

Voltaképpen a mai napig meg tudok lepődni, rá tudok csodálkozni erre. De van egy nagyon fontos élményem is: amikor

együtt töltünk velük. Nekem három testvérem van, természetesen a nagy, családi programok. Most már végre velünk jön a kisfiunk és a tacsókónk is. A december egyébként ebben is más, ilyenkor esténként csak arra van szükségem, hogy összebújjak a feleségemmel a kanapén.

néhány héttel a szülés után volt egy hosszú, kétségbeesett sírása, vigasztalhatatlannak tűnt, de egy idő után mégis megnyugodott a mellkasomon. Fantasztikus emlék számomra. Természetesen már most várom, hogy megérkezzen a Star Wars és a legoépítés az életünkbe!

○ Fotó: Sarvady Máttyás

Fotó: Sarvady Máttyás

Vannak apa-rutinok, amelyeket nem végezhet el más?

Az altatást és a fürdetést lestopoltam! Persze az esti rutin akkor tud az enyém lenni, amikor nincs előadásom, de amikor csak tehetem, vele alszom el. Nagyon szeretek szaladgálni utána, játszani is, ez egy nagyon jó korszak, most különösen vicces és kedves. Ezekben a hónapokban a „nem” a kedvenc szava, csodálatos látni, hogy már mindent pontosan ért.

A munka és az apaság mellett jut még szabad kapacitás másra?

Őszintén bízom benne, hogy férjként is jelen vagyok. Ha van rá módod elmegyek Lili előadására, viszek neki virágot, mindkettőnk számára nagyon fontos, hogy megadjuk egymásnak azt

a szeretetet, amire szükségünk van. Szeretnék mindent megtenni, hogy érezze, hogy ő egy fantasztikus nő is, amellyel, hogy nagyszerű művész és anya. Nekem a család a legfontosabb, bármi előfordulhat az életben, a családtagok ott kell, hogy legyenek egymásnak.

Szakmai értelemben milyen kihívásra vágyik?

Nem szeretnék úgy nyugdíjba menni, hogy az *Anyegint* nem táncoltam el, ez a darab a legnagyobb szakmai vágyam. ○

Rovatunkban arra kérjük az interjúalanyt, hogy szólítsa meg egy másik tár vagy hangfaj művészt egy kérdéssel, ami régóta foglalkoztatja, de még sohasem volt alkalma feltenni. Az előző számunkban Megyesi Zoltán tenor által feltett egyik kérdésre – „Hogyan érintette balettművészként, elfoglalt principálként első gyermekének érkezése, hogyan változott meg a munka-szabadidő egyensúly az életében?” – az interjúból kapunk feleletet, a második kérdés pedig ez volt: „Az apaság mellett mire jut idő, milyen kikapcsolódási lehetőségei vannak?” Balázs Gergő Ármin válasza így hangzik: „Estéknként sokszor leülök a számítógép elé, miután lefektettük a kisfiunkat, és egy nagyon régi barátommal játszunk, miközben megbeszéljük az élet nagy dolgait. Nagyon szeretek egyébként is mozogni, de az életmódom, a feladataim év közben sok típusú más, esetenként veszélyes mozgásformát nem engednek meg. Extrán mérlegelnem kell, nehogy lesérüljek. Pedig szeretek fallabdázni, nagyon szívesen focizom – ezekre mind csak nyáron nyílik tér.” A balettművész kérdése pedig így szól: „Harangi Mária játékmestertől, rendezőtől szeretném megtudni, három gyermek édesanyjaként, a *János vitézke* interaktív gyermekelőadás és az *O/Encia Mona Danival* ifjúsági sorozat rendezőjeként mit tanácsol egy újdonsült szülőnek, hogyan érdemes (vagy hogyan nem érdemes) közelíteni a kicsiket az opera műfajához?”

KEPMÁS

MAGAZIN | nőknek és férfiaknak

AZ OLVASÁS ÖNMAGUNKKAL TÖLTÖTT MINŐSÉGI IDŐ

INSPIRÁLÓ INTERJÚK ÉS TÖRTÉNETEK

HITELES ÍRÁSOK AZ ÉLETRŐL

LÉLEKTAN A HÉTKÖZNAPOKBAN

KULTURÁLIS TARTALMAK

SZAKÉRTŐI TANÁCSOK

KEPMAS.HU/ELOFIZETES

ELOFIZETES@KEPMAS.HU | +36-1 365 1414

A látványos technikai fejlődés évtizede

Szerző: Pónyai Györgyi

○ Nicola Guerra | Fotó: OPERA Emlékgyűjteménye

Nicola Guerra olasz mester szerződtetését a tánctechnikai szint további emelése és a balettműsor frissítését célzó új koreográfiák készítése indokolta. **Korának egyik legkiválóbb táncosa** nagy lendülettel vetette bele magát a munkába, művészei felé szigorú szeretettel fordult. A siker nem maradt el: volt olyan alkotása, ami több mint harminc évig maradt műsoron.

műfaj változatos (akár merész) próbálkozásai ellenére sem tudták átütően új irányba terelni. Bár már igen jól képzett szólisták táncoltak és a kar is megfelelt az elvárásoknak, a szentpétervári cári balett művészeinek nagy sikerű vendégszereplései (1899, 1901) felhívták a figyelmet arra, hogy technikailag és stílusban is van még hová fejlődni. A traveszti szereposztások már túlhaladottnak tünnek, hiányoztak a férfítáncosok és a vezető táncosnők még mindig Milánóba jártak „továbbképzésre”.

A balett eközben már a „modern” táncműfajok, valamint az operett, sőt az orfeumok táncműsorai felől is komoly konkurenciát kapott. Ebben a helyzetben, elsősorban a technikai színvonal megerősítése és emelése céljából, valamint koreográfusi feladatokra 1902-ben Bécsből ismét egy olasz mestert szerződtet-

Az 1900-as évek elején a budapesti opera-balett külsőségeit tekintve aranykorát élte, szemet gyönyörködtető jelmezek, látványos díszletek jellemezték a többfelvonásos előadásokat. Az elmúlt közel húsz évben itt dolgozó, három olasz balettmester kedvező általános technikai színvonalat tartott, de a

○ Balogh Szidónia | Fotó: OPERA Emlékgyűjteménye

tek a budapesti OPERA balettkarának élére. Nicola Guerra (1865-1942) 1879-től a milánói Scala első szólótáncosa volt, fellépett Szentpétervárott, Párizsban, Londonban és New Yorkban is. Korának egyik legkitűnőbb klasszikus táncosaként és kiváló előadóként tisztelték, a bécsi Hofoper szólistája volt 1896-tól 1902-ig. Guerra nagy ambíciókkal vette át a társulatot. Érkezésekor a balett „első magántáncosnője” Balogh Szidónia volt, mellette még négy magán- és negyvenyolc kartáncosnő, valamint két férfi magántáncos (Brada Ede és Pini Henrik) tartozott a jelentős létszámú együtteshez. Guerra első intézkedéseként jelentősen szigorított a fegyelmen. A gyakorlatokról kézni vagy távol maradni nem lehetett. A táncosokat keményen dolgoztatta, hiszen a cél az orosz balett színvonalának megközelítése, elérése volt. Az, hogy korábbi kollégái sem hanyagolták a képzést, kitűnt abból, hogy ez a következetes szigor igen hamar eredményt hozott: a technika gyorsan finomodott, csiszolódott. A táncosnők pedig, ahogy a korabeli kritika fogalmazott, „lefogytak és meg is szépültek”. Az új balettmester olasz iskolájának köszönhetően nagy hangsúlyt fektetett a mimika, azaz a színészi játék fejlesztésére is.

Guerra budapesti alkotásait négy nagyobb csoportba (divertissementok, rövid balettek, többfelvonásos nagybalettek és „modern” darabok) sorolhatjuk. Működésének első, még a századforduló ízlését tükröző időszakában több, látványos, egyfelvonásos divertissement-t alkotott, melyek saját nevelésű, a

korban virtuóz technikájának tartott magántáncosnőnek (Nirschy Emília, illetve Pallay Anna) bravúrvonalak voltak hivatottak bemutatni. Cselekményes, rövid balettjei közül is inkább a koraiak (*Művészfurfang*, *Velencei karnevál*, *A törpe gránátos*, *Álom*) jelentősek. Ezek közül az első, a *Művészfurfang*, Guerra bemutatkozása volt az OPERÁ-ban. A balett alapmotívumai (balettiskola, impresszárió, balerinák, párizsi milió) ismert elemei voltak a századforduló szórakoztató táncműveinek. Az ötletes koreográfiai megoldások és az igényes betanítás örömteli meglepetést okozott a nézőknek és a kritikusoknak is – a debütálás tehát kitűnően sikerült és megalapozta Guerra jó megítélését. A jelentősen javult technika és a kifejező előadásmód az orosz példa követését mutatta. Még ennél is nagyobb sikert aratott a *Törpe gránátos* című egyfelvonásos, mely ezután több mint harminc évig (!) volt repertoáron az Operaházban. Guerra saját szerzeményű librettója egy vidám jelenetek-

○ Saszner Boriska | Fotó: OPERA Emlékgyűjteménye

ben bővelkedő sorozást mutatott be. A koreográfus szorososan együttműködött a zeneszerzővel, Szikla Adolfal. A balettot közösen alkották meg, a szövegkönyvet, a táncok karakterét és a zenei kifejezést összehangolva. A fogadtatás ismét remek volt, a balett igazolta, hogy táncban is lehet humorosat alkotni. „Jóízű”, „kacagtató”, „meglepő”, „mozgalmasan rendezett”, „kaszadarab” – lelkesedett a sajtó. Balett-történeti érdekesség, hogy – ismét orosz mintára – az Operaház színpadán ebben a műben táncolták először férfiak az összes férfiszerepet.

○ Székely Adólf | Foto: OPERA Emlékgyűjteménye

A többfelvonásos nagybalettek közül elsőként bemutatott *Gemma* (1904) szövegét és zenéjét gróf Zichy Géza, az OPERA korábbi intendánsa írta. A „táncölmény” *Gemma*, az erdélyi havasokban élő ártatlan fiatal lány és egy romantikus jellemfejlődésen átmenő ifjú gróf melodramatikusan szerelméről szól. A szerepeket többségében prózai színészek és operaénekesek adták, az egyetlen táncosnő Gaszner Boriska volt. A darab a balettek között egyedülálló volt, mivel a közreműködők

három felvonáson keresztül, zenei kíséret mellett mondták el a rímbe szedett szöveget és táncolták el a Guerra által koreografált betéteket. A címszerepet a kor ünnepelt színésznője, Márkus Emília formálta meg, kinek szólótáncait Guerra kiváló érzékkel alakította a művésznő adott mozgáskészségéhez. A hatalmas anyagi áldozattal, pazar kiállításban színre vitt „összművészeti” előadás megosztotta a közönséget. Hiába váltott ki tetszést Guerra koreográfusi munkája (*Gemma* „szöcske tánca”, a „szitakötőtánc”, a méhek, mókások, vizililiomok, hópelyhek és amazónok táncai), a szavaltat és a zenei illusztrálás árnyékában a mozdulatok sokszor erőltetettnek tűntek. A beszámolóiban leginkább azt latolgatták, hogy vajon melyik alkotóelemet kellene kihagyni ahhoz, hogy a mű egyáltalán befogadhatóvá váljon. Márkus Emília tehát balettozott, Gaszner Boriska, a táncosnő szavalt, az énekesek pedig prózában beszéltek: „mindenki a másik dolgát végzi” – summázott a kritika.

Guerra koreográfusi alkatának a mesés, egzotikus cselekményű, nagystílusú díszletekkel és jelmezekkel színre vitt egészestés nagybalettek feleltek meg leginkább. A *Maladetta* (1905), A *csodaváza* (1908), a *Mesevilág* (1909),

a *Havas gyopár* (1911) című darabokban mindig szerepeltek fantasztikus látványelemek (hómező, jégpalota, palotakertek, színes szökőkutak, vízesések), melyek keretet adtak kreatív koreográfiai megoldásaihoz. Ezekben „szellemes, kifejező” figurák és pezsgő térformák egész serege váltotta egymást és gyönyörködtette a szemet.

Több darabjának zenéjét Hűvös Iván, a kor szakszerű operett-komponistája írta, a kulisszák és a jelmezek Kéméndy Jenő munkáját dicsérték. Az izgalmasan átalakuló, ideoda mozgó díszletek és a számtalan kosztüm, nyílt színi tapsokat kiváltva, pazar forma- és színösszeállításban ragyogott a színpadon. Guerra nagyon jól értett a kisebb-nagyobb csoportok mozgatásához, egymásból kibomló, egymásba olvadó, összefonódó, sokszereplős térformák megalkotásához. Hatásosan beállított tablói, színes záróképei izléesek és fantáziadúsak voltak, ezeket is rendszeresen dicsérték a kritikák. Mivel a zenei anyag – kevés kivétellel – ebben az időben teljesen a balettek alá rendelődött, semmi nem vonta el a figyelmet koreográfiai ötletességéről. Guerra az 1900-as évek első évtizedében technikailag és kifejezőképességben is gyorsan felzárkóztatta az OPERA balettagyüttesét a kor színvonalához, igényesen megalkotott, cselekményes nagybalettjei pedig évtizedeken keresztül mintául szolgáltak. ○

○ Gemma, 1904 - dr. Dalnoki Viktor, Márkus Emília | Foto: OPERA Emlékgyűjteménye

○ Kéméndy Jenő | Foto: OPERA Emlékgyűjteménye

HEREND PORCELÁN

Herend
200

TRADÍCIÓ - INNOVÁCIÓ

HEREND VIKTÓRIA
H-8440 KOSSUTH L. U. 135.
TEL.: +36 88 523 223

SZENTENDRE DIANA
H-2000 BOGDÁNYI U. 1.
TEL.: +36 26 505 288

BUDAPEST PORCELÁN PALOTA
H-1051 JÓZSEF NÁDOR TÉR 10-11.
TEL.: +36 20 241 5736

LISZT FERENC NEMZETKÖZI REPÜLŐTÉR
BUDAPEST
TEL.: +36 30 190 0473

BUDAPEST BEIVEDERE
H-1061 ANDRÁSSY ÚT 16.
TEL.: +36 1 374 0006

BUDAPEST HADIK
H-1014 SZENTHÁROMSÁG UT 5.
TEL.: +36 1 225 1051

„A dohányzás ma nem comme il faut”

Szerző: Ménes Márta

Régebben mit jelentett, ha rágyújtott valaki, és mit fejez ki ugyanez ma? Milyen *rituálék jellemezték*, hogyan alakultak át, vagy egyszerűsödtek le ezek? Melyek ma az általános viselkedési szabályok a dohányzással kapcsolatban? Schiffer Miklós stíluszakértő válaszol.

Fotó: Berecz Václav

Az Operaházban a Feszty foyer (Nagybüfé) mögött található egy szivarfolyosó, amely egykor valóban dohányzásra szolgált, ma már csak a nevében az. 2012 óta kizárólag a hivatalosan kijelölt helyeken lehet rágyújtani a második emelet oldalsó nagy erkélyén, a kerengőknél és a szoborpark nyitott teraszain. Ön szerint jók ezek a megoldások?

Amikor elkezdődtek az operabálok, bent az Operaházban is lehetett szivarozni. Akkor ez magától értetődött, nem hiába volt szivarszoba az Andrássy úti dalszínházban, mint ahogy volt a Parlamentben is. A dohányzás – leginkább a szivar – a férfiak esti szórakozásának kötelező részét képezte. Magát a szmokingot is dohányzókabátként vezették be az angol udvarban: a későbbi VII. Edward, még walesi hercegeként vetette fel egy olyan kabát ötletét, amit a vacsorák után átvehetnek az urak a szivarozáshoz. Az Operaház fontos társadalmi szintér, ahol a dohányzás egyfajta társasági ceremónia volt. De amikor valaki

tizenharcadyszor hallgatta meg a *Toscát*, már biztos, hogy nem akarta végignézni az egész előadást. Inkább a társalgóban beszélgetett az úri közönséggel szivarozás közben, majd bement a páholyba, és meghallgatott egy-egy klasszikus áriát. A földszinti nézőtéren nem volt mozgás, de a páholyokból jöttek-mentek az emberek, nem volt jellemző a kötött előadási rend. A színházi kultúra tehát merőben más volt, mint napjainkban, amikor bemegyünk a színházba, leülünk, az előadás után pedig távozunk. Visszatérve a kérdésére, szivarosként úgy gondolom, hogy a mai technikák, szagelszívó „csodarendszerek” mellett meg lehetne oldani, hogy az Operaházban legyen egy dohányzószoba. Már csak azért is, hogy

Seregő László próba közben | Fotó: OPERA Archívuma

Mihály András | Fotó: OPERA Archívuma

amikor más jellegű rendezvényt tartanak, akkor is el lehessen szívni egy rövid szivart, vagy egy cigarettát anélkül, hogy ki kellene menni a teraszra fagyoskodni. De ez nem az OPERA hibája, ez a törvény, amit be kell tartani. El kell fogadnunk, hogy a dohányzás ma nem „comme il faut”.

Mit gondol arról, ha valaki a második felvonásra tömény cigaretta-utószaggal tér vissza?

Nagyon zavaró lehet annak, aki nem dohányzik. Ráadásul a láncdohányost, aki mindig ugyanabban a kabátban hódol a szenvedélyének, mindig körülengi ez az aroma, amit ő maga már észre sem vesz, mert megszokta. Ezen a ponton merül fel, hogy a demokrácia mindig a korlátok balansa. A dohányosnak joga van dohányozni, nekem pedig jogom van ahhoz, hogy ezt ne érezzem. Melyik jog az erősebb? Ezt gyakran még a jogászok sem tudják eldönteni. Marad az a verzió, hogy legyünk egymásra tekintettel.

Hogy látja, mennyire sikerült alkalmazkodni itthon a dohányzást korlátozó törvényhez?

Takáts Mihály | Fotó: OPERA Archívuma

Nagyon is. A dohányzás, mint trend igen visszasett, még olyan országokban is, mint Olaszország, ahol rengeteg a dohányos. De ahogy megyünk kelet felé, Szerbiában vagy Törökországban például még mindig divat a füstölgés, az éttermekben is. Én, aki harminc éve szivarozom, már sosem gyűjtanék rá, miközben mások esznek, de akkor, amikor ez

elfogadott volt, nem gondoltam erre. Ma már csak nyitott helyen dohányzom, illetve ott, ahol van külön szivarszoba.

Milyen rituálék jellemezték a dohányzást régen, és ezek hogyan alakultak át, vagy egyszerűsödtek le mára?

A dohányzásnak volt egyfajta eleganciája, gondoljunk csak a gyönyörű cigarettatárcákra, a '20-as, '30-as évekre, amikor a hölgyek hosszú szípkákba tették a cigarettát, amelyek között egész különleges, akár gyémántokkal berakott csontszípkák is voltak. Ez az attitűd még a '80-as, '90-es évekre is jellemző volt, amikor még divatosak voltak a szép cigarettadobozok. Emlékszem olyan dobozokra, amelyek esztétikusak voltak. Ha kirakta valaki ezeket az asztalra és odatett mellé egy márkás öngyújtót, annak presztízse volt. Ma már minden gyors lett, kivéve a szivarozást, amihez mindig is idő kellett.

Eltűnt a dohányzás eleganciája?

Teljes mértékben. Az összesített politikai akarat üldözött műfajjává tette, hozzáteszem, azért az adóbevételét még mindig nagyon szeretik az államok... Régen megvolt a dohányzás ceremóniája, mert lehetett dohányozni, ma szerintem nem lehet. Az ember kirohan az épület elé, és remegő kézzel a mínusz hat fokban megpróbál elszívni egy cigarettát. Gyorsan, sebtében, szégyenkezve. Más áll a szivarosokra, ők nem tudnak, és nem is szeretnék hamar túlesni a dolgon. Ők inkább beleállnak ebbe a helyzetbe, és keresnek egy olyan helyet, ahol nyugodtan rágyújthatnak. Nagyon szeretem a szivart, de ha úgy alakulna az életem, hogy holnaptól egyet se szívhatok, ugyanolyan boldogan élnék tovább. Ezekről a dolgokról szerintem le lehet mondani, az Operaházban pedig biztosan nem dolga, hogy megoldja ezt a problémát, de mint szivaros természetesen örülnék, ha lenne lehetőségem ott is hódolni ennek a szenvedélyemnek.

DIVAT

Mennyiben volt közösségépítő szerepe a dohányzásnak régen, és mennyiben van ma?

Én úgy látom, hogy ez egyre inkább jellemző. A szivarosok között mindig is volt egyfajta kötődés, együvé tartozás érzés. Vannak olyan helyek Budapesten, amelyeket előszeretettel látogatnak a szivarosok, mert a terasz úgy van kialakítva, hogy a kandaláberek mellett kényelmesen lehet szivarozni. Nagyon érdekes, hogy ha itt négy ember szivarozik, biztos, hogy szóba állnak egymással. Hozzáteszem, ez a szivarozás sajátja, a cigaretta egy egészen más történet. Nem lehet a kettőt összehasonlítani. A szivarnál nincs kátrány,

nincs papír, nincs letűdőzés. A nagy gourmand-ok azt szokták mondani, hogy a szivar igazából a borkóstoláshoz, és a finom ízek élvezetéhez áll közel. A szivarosok tehát egy „community”-t alkotnak, már csak kényszerből is, hiszen ugyanazokra a helyekre járnak, emiatt a különböző szivar-kluboknak is elég nagy divatja van. ○

A dohányzás súlyosan károsítja az Ön és környezete egészségét!

○ Mihály András, Mikó András és Lukács Miklós, 1985 | Fotó: OPERA Archivuma

JÁTÉK

Folytatódik az OPERA Magazin nyereményjátéka. A megfejtéseket 2023. március 15-ig várjuk a jatek@opera.hu e-mail címre. Az alábbi kérdések mindegyikére helyesen válaszolók között 5 db páros belépőt sorsolunk ki a 2022/23-as évad valamelyik előadására. A nyerteseket e-mailben értesítjük, a névsort és a megfejtéseket a következő lapszámban olvashatják.

1. Melyik Wagner-szerepet tartja Szántó Andrea, a 2022/23-as évad Kamaraénekeise eddigi pályája csúcsának?
2. Milyen folyamathoz, rituáléhoz hasonlítja Velekei László koreográfus *A fából faragott királyfi* történetét?
3. Mely operai hagyományok ötvöztetésével kísérletezett Mozart az *Idomeneo* komponálásakor?
4. Milyen zeneművek voltak meghatározók a mexikói sztártenor, Ramón Vargas fiatal korában?
5. Milyen jelentőséggel bír az OPERA új holokauszt-kiállításának helyszíne?

Előző számunk megfejtései: 1. három; 2. zoológia; 3. ősi táncok / természeti népek tánca, zenéje; 4. Vera Moszlova; 5. Ferencsik János
Az őszi lap nyertesei: Harmati Éva, Romanyuk György Tiborné, Szabó Péter, Török Emese, Török Éva
A részletes Játékszabályzat a www.opera.hu/tajekoztatok oldalon olvasható.

TREND FM ^{94.2}
Gazdaság és Kultúra

KULTÚRA MŰVÉSZET
ZENE MOZI
KÖLTÉSzet TÁNC BALETT HÍREK KÖNYV HÍR POP-ART
SZOBRÁSZAT MÉDIA
FILM MŰKINC
OPERA IRODALOM
DIGITÁLIS KULTÚRA ESZTÉTIKA

Minden, ami kultúra, első kézből.
A Trend FM-en, és a Podcastgyár by Trend FM-en!

trendfm.hu

Fotó: Nagy Attila

A színpadi haj titka a professzionalizmus

Szerző: Papp Tímea

Nem csupán a jelmez, de a frizura és a smink is – különösen, ha az extrém vagy történetileg korhű – *hozzájárul egy alakításhoz*. Ám a fodrásztár mellett, hogy a művészek átlényegülésében fontos helyszín, az igazán bizalmi viszony tere egy színházban.

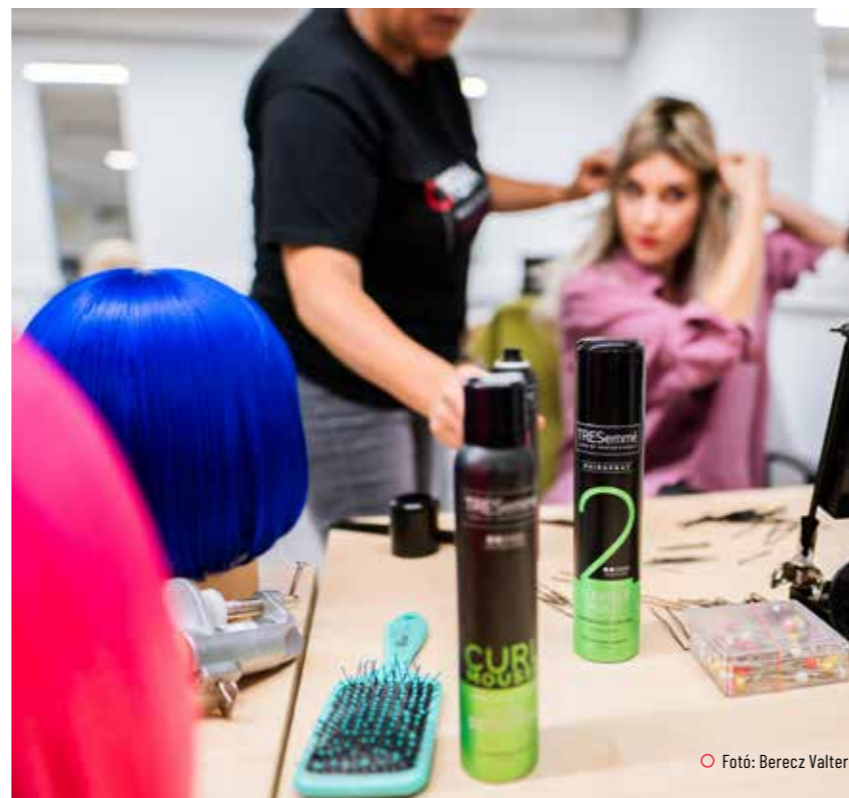
Akik itt dolgoznak, azoknak nem csupán szakmájukban kell kiválóan lenni, de színháziember-ismeretből is jelesre kell vizsgázni. Maklár Mariann, az OPERA fodrásztárának vezetője 1994 óta dolgozik itt, rengeteg énekes, táncos került a keze alá, sokak pályáját követi egész a kezdetektől. Minden művészt „meg kell tanulniuk”, magyarázza Mariann. Nekik a fodrásztárban pontosan kell tudni, ki mit szeret, kinek mi áll jól, kit hogyan lehet átalakítani, és ami talán a legfontosabb, az, hogy ki meddig hajlandó elmenni, mi az, amit

még elvisel – elárulja, a férfiak jóval rugalmasabbak, mint a hölgyek –, ezért jelentenek ők nagy segítséget a jelmeztervezőknek.

Aki követi az OPERA közösségimédia-felületeit, láthatta azokat az igazán intim pillanatokot, amikor Miklósa Érika vagy Bretz Gábor hajával foglalkoztak Mariannék, az asztalokon pedig felfedezhették a TRESemmé termékeit. A márka, amely az idei évtől az OPERA hivatalos hajápolás támogatója, komoly teszten bizonyult kiválóan, hiszen amelle, hogy a

Fotó: Nagy Attila

Fotó: Berecz Valter

színepadi frizurának legalább három órát kell kitarítani makulátlanul, nem ritkán erős fizikai igénybevételnek kitéve – gondoljanak csak, kedves olvasók, a balettművészek ugrásaira, forgásaira –, a művészek saját hajának sem árthatnak. A termékek a rögzítő lakktól – fun fact: ebből fogy a legtöbb, egy évadban mintegy hétszáz flakon – a hővédőig sikerrel teljesítették a próbafázist minden feladatban, műfajban, erősségben és hajtípusban, saját hajban, pótlásban és parókában, de még az egyre inkább elterjedő szintetikus műhajak tekintetében is. Sőt, ahogy Mariann elárulja, vannak művészek, akik már otthon is erre a márkára cserélték samponjaikat, balzsamjaikat.

És ezt a cserét bárki megteheti, hiszen a termékek a drogériában is elérhetőek. A márka jelentős múltra tekint vissza, 1948-ban ala-

pította Edna L. Emme, aki a fodrászüzletben szerzett tapasztalataira építve alkotta meg a TRESemmé termékeit. Az Egyesült Államokban hajformázó termékeiben piacvezető, Magyarországon pedig 2020 óta vannak jelen, és azóta ezen a meglehetősen telített piacon is komoly részesedést szereztek. Nem véletlen a népszerűség, hiszen a termékskála kialakításának és természetesen a mögötte álló kutatások fókuszában a haj sokfélesége áll. A TRESemménél hisznek abban, hogy mindenki tudja, milyen frizura áll neki jól, és ha ehhez rendelkezésre állnak a megfelelő professzionális minőségű termékek, bárki képes azt otthon is elkészíteni. Ha pedig e jelzők tulajdonosát a magyar kultúrában keressük, egyértelműen az OPERA jut eszünkbe, magyarázza a kapcsolódási pontot Molnár Zsófia, az Unilever kelet-európai szépségápolási üzletágának vezetője.

Az intézmény vezetősége a korábbi, Unilever márkákat érintő eredményes együttműködések után nyitott volt a közös munkára, de a végső szót azoknak kellett kimondani, akik a termékeket használják. Így Zsófia és munkatársai kaptak a fodrásztárból egy szép hosszú terméklistát, megkeresték azok TRESemmé megfelelőit, és Mariannék rendelkezésére bocsátották. A harmincnál több tétel között a stylingtermékek mellett samponok, balzsamok és pakolások is szerepeltek, amelyek mind bizonyították, hogy ezzel az unikális kollaborációval minden fél nyerhet.

Az OPERA a világon az első operaház, amelyel a TRESemmé együttműködik, árulja el Zsófia, és hozzáteszi, a projekt annyira inspirálóan bizonyult az Unileveren belül, hogy már több országból érdeklődtek iránta, követendő példát mutatva egy globális nagyvállalat lokális kollaborációjára és a művészetek támogatására. ○

A holokauszt operaházi áldozatai

Szerző: Karczag Márton

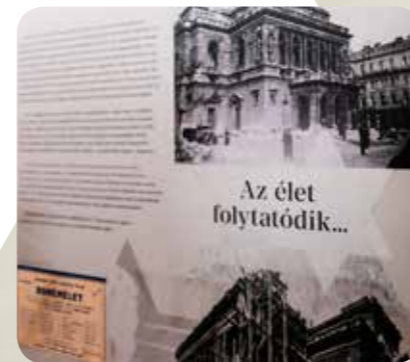
Fotó: Berecz Valter

„Összetört, elhagyott, meghalt...” – ezekkel a szavakkal emlékszük vissza kudarcos szerelmeire Jacques Offenbach operájának költője, Hoffmann. És ugyanezt a három szót választottuk *legújabb kiállításunk* címéül, mellyel az Operaházból a II. világháború alatt származásuk miatt eltávolított művészeink és dolgozóink emléke előtt tisztelgünk.

„Összetört, elhagyott, meghalt...” A sors vagy a történelem ezt a három utat tartogatta a vész-korszakban a Magyar Királyi Operaház zsidó származású aktív tagja számára. Néhai kollégáink egy része elpusztult a munkaszolgálat alatt vagy a lágerekben, sokan kényszerültek örökre elhagyni az Operaházat és gyakran szülőhazájukat is, de mindannyian megtörttek, lelkükön életük végéig nyomot ha-

gyott a világháború utáni megaláztatásokkal, nélkülözéssel, meneküléssel és bujkálással teli embertelen időszak.

A kiállítás bázisául Gábor Sylvie rendező, játékmester diplomamunkája szolgált, amely leszüktette az Operaházhoz valaha kötődött zsidó származású személyek listáját, és az 1939. július és 1944. április, tehát a második zsidótörvény és a német bevonulás következményeként elbocsátott tagok életét vizsgálta. A górcső alá vett öt évben összesen száznegyvenhét dolgozó vált meg a dalszínháztól, közülük több mint a fele – jelenlegi ismereteink szerint nyolcvanhárom – volt érintett a faji törvények értelmében.

A kiállítás elsődleges célja emléket állítani az Operaház meghurcolt munkatársainak, emellett megpróbálja bemutatni az egyedi sorsokat a történelem viharában. A kutatást nehezítette, hogy az események óta közel nyolcvan év telt el, így az elszenvedők közül már senki sincs életben. Az egykori túlélők és generációjuk számára a II. világháború utáni években-évtizedekben szinte természetes reakció volt az elhallgatás, a történetek ki nem beszélése. A szójhagyomány hiánya mellett művészeinkről személyes feljegyzések, visszaemlékezések is alig maradtak ránk. Mindez különösen igaz a legembertelenebb időszak, a német megszállás utáni majd egy évre.

Személyes „élmények” és az Operaházra specializálódott szakirodalom híján maradtak a különféle gyűjtemények és digitális archívumok mélyén lappangó száraz adatmorzsák. Ezeket próbáltuk meg a legjobb tudásunk szerint láncra fűzni, hogy minél mélyebb és

hűbb képet rajzoljunk fel egykori kollégáinkról. A tárlat nem végállomás, hanem a kutatás mai állapotának bemutatása, mégis, a Magyar Állami Operaház – a magyarországi színházak közül elsőként – e kiállításon keresztül szembenéz a múltjával.

Az anyag bemutatásának különlegességét a helyszín adja: az Operaház pincelabirintusának egy olyan szakasza, ahol egykori kollégáink bujkáltak és éltek Budapest ostroma alatt. Így a dalszínház történetében először lesz látogatható a vezetett túrák alkalmával a pince. ○

A kiállítás 2023. január 14-től szombaton és vasárnap 16:00 órától, csoportos vezetések keretében látogatható. Jegyár: 3000 Ft/fő, további információk: tour@opera.hu.

Új évhez új felvételek

Szerző: Filip Viktória

Hogyan ünnepeltük a magyar operajátszás 200 éves évfordulóját? Videónkból kiderül. Kattintsanak a képre! Készítette: Opera Café

MagyarOpera200+ címmel **különleges pendrive-val bővült** az OPERA kiadványainak sora. Az USB-kulcs tíz, főként új magyar mű felvételét tartalmazza, az ötvenhárom lemezes *MagyarOpera200* CD-gyűjtemény folytatásaként. Mindezt a magyar operajátszás 200 éves évfordulója alkalmából nagyszabású eseményen jelentette be az intézmény az Eiffel Műhelyház Bánffy Miklós termében 2022 decemberében.

Az online is közvetített rendezvényt Dobszay-Meskó Ilona kifejezetten erre az alkalomra komponált, kétszáz másodperces műve, a *Magyar Opera Fanfár* nyitotta a szerző vezényletével, az OPERA Zenekar művészeinek előadásában, a Magyar Nemzeti Balettintézet növendékeinek és az OPERA Gyermekkar tagjainak közreműködésével, az esemény zárásaként pedig Várad Zita énekelt egy részletet Vajda János *A képzelt beteg, avagy őfelsége komédiája* című operájából, Kálvin Balázs zongorakíséretével. Az esten jelen volt Csák János kultúráért és innovációért felelős miniszter, Szép Gyula, a Kolozsvári Állami Magyar Opera igazgatója, dr. Hoppál Péter kultúráért felelős államtitkár, Marton Éva világhírű szoprán, Szinetár Miklós, az OPERA címzetes főigazgatója, és az OPERA vezetősége is. A programot két filmalkotás, a Ruttner Kata-rendezte és az Opera Café stábjá által készített *Eiffel-etűd*, valamint M. Tóth Géza filmje, *A magyar operajátszás története* is színesítette.

A gála időzítése az 1822. december 26-án Kolozsvárott bemutatott, az első teljes egészében ránk maradt magyar nyelvű opera, egyben első történelmi operánk, Ruzitska József *Béla futása* című alkotása előtti főhaj-

tás volt. Szép Gyula beszédében köszönetét fejezte ki a méltó ünnepléssel kapcsolatban. Felelevenítette a 19. századi Kolozsvár kulturális életének inspiráló közegét (például azt, hogy Erkel Ferenc is itt képezte magát, Ruzitska Józsefnek pedig az előadások vezénylese mellett szerződéses kötelezettsége volt, hogy minden évben nemzeti hangvételű operát komponáljon a kolozsvári színháznak), és kiemelte, hogy a Magyar Állami Operaház és a Kolozsvári Állami Magyar Opera között talán sose volt olyan szoros az együttműködés, mint az elmúlt tizenkét évben. „Remélem, hogy továbbra is ilyen gyümölcsöző kapcsolat lesz a két intézmény között” – mondta.

Csák János azt hangsúlyozta, hogy az operának amellet, hogy a művészetek királynője, sokkal nagyobb jelentősége van egy nemzet, illetve az ember életében, mint pusztán dal-színházi működés. „Nekünk, magyaroknak óriási kincs van a kezünkben, hiszen van egy évezredes erős konstituáltságunk, ami a vallásban, a politikai filozófiában, a tudományban és a művészetben gyökereztet bennünket. Ezért vagyunk erősek és ezért van az, hogy mi annyi viszontagságon túl is nem áldozatai vagyunk a történelemnek, hanem a túlélői. Szívvel gratulállok ehhez az ünnep-

klasszik
rádió 92.1

nyitány

MINDEN
HÉTKÖZ NAP
7:00-10:00
KÖZÖTT

hez főigazgató úrnak, és azt remélem, hogy Magyarország, a magyarok és a világ örömeire kétszáz év múlva a mi utódaink is itt fognak ünnepelni!”

Ókovács Szilveszter kiemelte, hogy az OPERA arra törekszik, hogy a kétszáz éves operatörténethez méltó legyen. Felelevenítette, hogy az elődök 1951-től létrehozták azt a kombinációt a Városi Színház (az Erkel Színház elődje – a szerk.) és az Operaház egyesítésével, amelyik a világ egyik legnagyobb operaüzemévé tette Budapest operaintézményét. „Hetven évvel később is az a legfőbb, hogy a Magyar Állami Operaházat ugyanannak a célnak a szolgálatában tartjuk és állítsuk, amire azt az elődök létrehozták. A feladat: hogyan tudunk visszanezézni és -hallgatható nyomot hagyni, hogyan tudjuk visszafejteni a múltat, hogyan tudjuk a jelent archiválni, hogyan tudunk új nézőket szerezni, hogyan tudjuk a digitalizációt jövőbeli elérésekre is használni?” – tette fel a legfontosabb kérdéseket. Ezekre egyik lehetséges válaszként az intézmény CD-it bankkártyaformátumú pendrive-ok váltják fel, így a *MagyarOpera200+* is így jelenik meg. A felvételeket a Magyar Állami Operaház Zenekara, Énekkara, Gyermekkara, valamint szólistái nagyrészt 2020–2021-ben, a pandémiás időszak enyhébb periódusaiban, a járványügyi szabályozások betartása mellett rögzítették. A kiadványban helyet kapott Dohnányi Ernő *Simona néni*, Gyöngyösi Levente *A Mester és Margarita*, Kenessey Jenő *Az arany meg az aszszony*, Szörényi Levente – Bródy János *István, a király* című rockoperájának szimfonikus változata Gyöngyösi Levente hangszerezésében, Tóth Péter – Örkény István *Tótek* című alkotása kétfelvonásos változatban, és Vajda János *A képzelet beteg, avagy őfelsége komédiája* című operája. A pendrive ugyancsak tartalmazza Goldmark Károly *Sába királynője* című operájának teljes stúdiófelvételét – a CD-boxban korábban az egyik színpadi előadáson rögzített szemelvények jelentek meg – amely az opera

tévéfilmváltozatához készült, és két korábbi Erkel-felvételt is. Az OPERA 2018 júniusában a jobb nemzetközi megismertethetőség érdekében olasz nyelven is rögzítette a *Bánk bán* legnépszerűbb részleteit, míg 2019 októberében Erkel és a Doppler-fivérek *Erzsébet* című operájának Erkel által komponált II. felvonását is felvette. Ez utóbbi 2020 novemberében önálló kiadványként is megjelent.

Az új formátumú kiadvány mellett 2023 januárjában az online zenei streamszolgáltatók (Spotify, Apple, Tidal, Deezer, stb.) felületére az OPERA – tizennyolc korábban megosztott hanganyaga mellé – nyolc további operát tölt fel. Bozay Attila *Az öt utolsó szín*, Erkel Ferenc *Bánk bán* (olasz változat, részletek), Ruzitska József 200 éves jubileumát ünneplő alkotása, a *Béla futása*, Madarász Iván *Utolsó keringő*, Solti Árpád *La Violetta*, Szörényi Levente – Bródy János *István, a király* (szimfonikus változat), Tallér Zsófia – Szilágyi Andor – Szöllősi Barnabás *Leánder és Lenszirom*, Vajda János *Mario és a varázsló*. A tervek közt szerepel további két opera – Szőnyi Erzsébet *A makrancos királylány*, Varga Judit *Szerelem* – közreadása is. A felvételeken közreműködik a Magyar Állami Operaház Zenekara, Énekkara, Gyermekkara és szólistái, valamint a Kolozsvári Állami Magyar Opera Zenekara, Énekkara és szólistái (*Béla futása*), a Savaria Szimfonikus Zenekar (*Utolsó keringő*) és az UMZE Kamaraegyüttes (*La Violetta*). „Az OPERA a műveltség eme tárházát szeretné elérhetővé tenni digitális platformokon is, ami így hozzáférhetővé válik a világ bármely pontjáról – fogalmazott a főigazgató. – Kétszáz éves a magyar operajátszás, de nagyon kell vigyáznunk rá, mert megszűnhet, ha nem aktívan juttatjuk el a közönséghez és a következő generációhoz. Ahogy Kodály mondta: »Kultúrát nem lehet örökölni. Az elődök kultúrája egykettőre elpárolog, ha minden nemzedék újra meg újra meg nem szerzi magának.«” ◊

Újraértelmezve

○ Kálmán Péter, Ádám Zsuzsanna | Fotó: Berecz Valter

Az operairodalom egyik legnépszerűbb alkotását Ókovács Szilveszter új rendezésében mutatta be az OPERA. Tosca Rómából Budapestre költözött, ahol az 1950-es évek kommunista diktatúrájának fojtogató légköre veszi körül, *új perspektívát adva* Puccini megrázó erejű zenéjének, a darab alapkérdéseinek és döbbenetes fordulatainak.

„Klasszikust újraértelmezni mindig komoly kockázattal jár. A Tosca az egyik legtöbbet játszott opera, az Andrássy úton is a legutóbbi változat harmincnégy éven át ment. (...) Ókovács Szilveszternek az ötvenes évek jutottak eszébe, és ily módon ebből a korból kutatott fel kordokumentumokat, filmhíradós bejátszásokat, régi fotókat, amelyek meg is jelennek az előadásban. Sőt, díszletelemek is utalnak erre a korra (látványtervező: Lisztópád Krisztina).”

(Balogh Gyula, Népszava)

„A stílszerűen római ősbemutatóhoz 1900. január 14-én érkezett Tosca támadó erejű és agresszív opera lett, amelyet Herbert von Karajan alapos okkal ajánlott a fiatal karmestereknek, hogy túltengő indulataikat azon vezessék, illetve vezényeljék le. A háromfelvonásossá tömörített cselekmény

az operaszínpadon megmaradt ugyanis thrillernek, amelyben az erőszak jelenléte éppoly nyilvánvaló és hatásos sikerfaktor, mint a slágerek sora. (...) Mára persze az egyen-Toscák korának jórészt leáldozott, s a merészebb rendezések a cselekmény(ál)történelmi korát és menetét egyaránt megváltoztatják.”

(László Ferenc, HVG)

„Világszínvonalú Tosca előadást mutattak be Ókovács Szilveszter rendezésében a Magyar Állami Operaházban. A szereposztás parádés volt, a díszlet és a jelmez pedig a kommunista diktatúrák világát, valamint az 1956-os forradalmat idézte meg. Ezzel a Tosca-előadással Ókovács Szilveszter operatörténel-

○ László Boldizsár, Ádám Zsuzsanna | Fotó: Ligeti Edina

„Nagyon tetszett! Ajánlom mindazoknak, akik különleges tehetségű, világszínvonalú énekesekre vágnak, hajlandók elfogadni, picit elgondolkodni...”
(Pécs Zsófia)

○ Boross Csilla, Fekete Attila | Fotó: Nagy Attila

„Megértettem a rendező szándékát, és zeneileg kifogástalan volt az előadás. Az alkotókat sem lehet arra kárhóztatni, hogy avitt módon nyúljanak egy darabhoz. A karmester bravúrosan vezényelte a darabot, és az énekesek is jók voltak.”
(Gráfné Papp Rita)

met írt. (...) Olyan előadás látható a felújított Operaházban, amely a fiatalokhoz is közel viszi az opera műfaját. (...) A második felvonásban a közönség legnagyobb döbbenetére egy óriási tank áll a színpadon, ágyúját a nézőtérre szegezi. Ezzel a megoldással érzékeltetik az alkotók, milyen zsigerig hatoló félelmet érezhetett Tosca, miközben behízelgő hangon zsarolják, hogy elárulja a szerelmét. (...) A rendező nagy hangsúlyt helyez arra a gondolatra, hogy a művészet – jelen esetben a filmművészet – egyaránt használható propagandának, de a valóság dokumentálására is.”

(Csejk Miklós, Oszlányi Gyöngyvér, Magyar Nemzet.hu)

„A zenekar feltűnően és meglepően szépen játszott Kesselyák Gergely vezényletével, Ádám Zsuzsanna finom és érzékeny Vissi d'artét énekelt.”

(Fáy Miklós, Élet és Irodalom)

„Amint az előtérbe lépünk, sűrű egyenruhás, tányérsapkás katonák fogadnak, akik egy diktatórikus rendőrállamra emlékeztetnek, és ezáltal felkészítenek minket Giacomo Puccini Toscájának új produkciójára. (...) A díszletterveket jegyző Lisztópád Krisztina a terror éveinek nyomasztó hangulatát reflektorokkal és hangbejátszásokkal fokozta, a második felvonásbéli kínzókamrát a háttérben található tankban alakította ki. A jelmezek a megváltozott érához illeszkedtek, így Tosca, a diva igazi mindennapi nővé alakult át. (...) Ádám Zsuzsanna most debütált a címszerepben. (...) Telt, lágy színezetű szopránja kivirágzott a magas regiszterekben. (...) Kálmán Péter brutális, cinikus és durva Scarpia-t alakított. Erőteljes, biztos vezetésű baritonjával és tiszta olasz artikulációjával a Tosca/Scarpia-jelenetek igazi csúcsponttá váltak. (...) A karmesteri pultnál álló Kesselyák Gergely mindent megtett, hogy az évtizedek alatt rárokódott előadói szokásoktól mentesen közvetítse a partitúrát. A mindig lenyűgöző Te Deumot a Csiki Gábor által kiválóan betanított énekkar a nézőtér legfelső szintjéről tette még hatásosabbá.”

(Wolfgang Kutzschbach, Das Opernglas – Németország)

○ Szvétek László és az OPERA Gyermekkara | Fotó: Berecz Valter

Egy felejthetetlen este

Nehéz leírni azt az egészen egyedi atmoszférát, amit Anna Netrebko teremtett az Operaház színpadán. Szeptemberi ária- és dalestjére pillanatok alatt elfogytak a jegyek, a teltháznyi közönség aztán *igézve hallgatta és méltán ünnepelte* korunk elsőszámú díváját.

Fotó: Kummer János

„Talán nem túlzás azt állítani, hogy igazán méltó helyszínt biztosított a gyönyörűen felújított Magyar Állami Operaház Anna Netrebkónak, aki hangjával betöltötte az Operaház termét. Korunk egyik legnagyobb énekesnője életre szóló élményt adott a budapesti közönségnek, amely több mint negyedórán át tartó vastapsal köszönte meg a produkciót.”
(Oszlányi Gyöngyvér, Magyar Nemzet)

„Anna Netrebko partnere az esten Pavel Nebolsin zongoraművész, néhány dalban Elena Maximova orosz mezzoszoprán volt. (...) Hegedűn pedig a mindössze 17 éves svájci Kurt Mitterfellner kísérte az énekest. A négy művész között szemmel láthatóan megvolt a kémia: a fiatal zongorista kedvesen kísérte a szupersztárt, és nem csupán a hangszeren, hanem amikor a dalok között időnként elhagy-

ták a színpadot, majd újra visszajöttek. A hosszú, szőke hajú fiatal hegedűművészről, Kurt Mitterfellnerről nem is beszélve, aki alázattal, de a feladat súlya alatt nem roskadozva, felszabadultan játszott. Anna Netrebko szárnyalt. Szemmel láthatóan élvezte az épületet, az akusztikát és az értő közönség szeretetét is.”
(Sümegei Noémi, Index.hu)

„Hat nyelven énekel. Oroszul, olaszul, németül, angolul, franciául és csehül. Néha meglepő dolgokat, mint a *Sámson és Delilából* a *Tavaszáriát*, de mindegyiket gyönyörűen. Az életre szóló élmény most az orosz dalok és áriák, az intenzitás, a mélység, titokzatosság. Minden dal más, szó sincs valami leszúrt lábú dal-estezésről, ide-oda jár a színpad előterében, hagyja, hogy érvényesüljön a hangja, tudja, mit akar. (...) Az ember nem ismer minden

„Csodálatos művészek szerepeltek! Gratulálók!” (Palozsáné Ilosvay Katalin)

Kurt Mitterfellner, Pavel Nebolsin, Anna Netrebko | Fotó: Kummer János

ANNA NETREBKO

A címet még látom, aztán már Netrebkót nézem, és azt hiszem, hogy értek mindent.”
(Fáy Miklós, faymiklos.hu)

„Nem mindenki lenne képes ilyen eredményesen kiragadni a hallgatóságot a hétköznapi életéből, ám Anna Netrebko még mindig rendelkezik azokkal a hang adottságokkal, amelyek sztárrá tették, sőt az utóbbi évek drámaibb szerepei után üdítő volt újra hallani hangjának líraibb csengését, finom pianóit az éterien szóló felső tartományában. (...) Ez a korlátlanul szárnyaló szopránhang, az azt kísérő üdeség, elragadtatás egyszerre váltott ki fizikai élvezetet a hallgatóságból, ugyanakkor a dalok és áriák árnyalatait roppant érzékenyen megmutató interpretáció a lelkeket is megérintette.”
(Kondor Kata, Fidelio.hu)

„A gondosan válogatott dalokat nagyon is figyelemre méltó zenei intelligenciával szólaltatta meg, ha kellett maradt a kamarazenei hangvételnél, ha kellett mozgósította félelmetes hang tartalmait. Strauss *Ständchenjében*, Dvořák *Mikor öreganyám énekelni tanított* című művében kiválóan mutatta ezt meg.”
(Varga Péter, Népszava)

„Nagy öröm, hogy itthon is láthatjuk, hallhatjuk a világ vezető operaénekeseit!”
(Krivánek Valéria)

Rahmanyinov- vagy Rimszkij-Korszakov-dalt, megy a szöveg feliratban, de nem tudom, mi.

Anna Netrebko, Elena Maximova, Pavel Nebolsin | Fotó: Kummer János

„Zongorakiséretes ária- és dalesthez pódium dukál, ám Netrebko megjelenésével visszakapta igazi lényegét az Operaház színpada: a minimális (ám hangulatteremtő, izléses) díszlet előtt látványértékűen elevenedett meg valamennyi műsorszám. (...) Közvetlenség, természetesség, személyesség – ilyen tételket is felsorolhatunk a kiváló művészi teljesítmény sajátosságai között. És külön köszönet jár a művészeknek, akik három ráadással ajándékozták meg a hálás közönséget – fáradhatatlanul.”
(Fittler Katalin, Art7.hu)

„Olyan volt, mint aki teljes felszabadultságban gyakorol otthon és megengedi a Jóistennek, hogy köré varázsolja a gyönyörű Operaházat és bennünket. Az évszázad koncertje volt.” (Póka Balázs)

Egy tragikus klasszikus

○ Brassói-Jőrös Andrea, Mózer Zsófia, Zavaros Eszter és az OPERA Énekkara | Fotó: Nagy Attila

Dido, Karthágó királynője és Aeneas, trójai hős szerelmi története *beavató-előadásként* kelt új életre az MVM OperaKaland részeként 2022 októberében. Henry Purcell barokk operáját kortárs zenei közjátékok, tánc és olyan vizuális világ keretezi, mellyel – ahogy Barta Dóra rendező-koreográfus fogalmazott – „megteremthető egy, a mai fiatalokkal cinkosan összekacsintó darab, ami nincs híján humornak, érzelmeknek, komolyságnak és mély gondolatoknak”.

„Az Eiffel Műhelyház Bánffy Miklós termében bemutatott produkció jó példa arra, hogyan tud a Magyar Állami Operaház bensősége- sebb keretek között dolgozni, amikor fiatalabb generációkat kíván az opera világába bevezetni – és Barta Dóra rendezői koncepciója egyfajta főhajtás is az egy leányiskola számára komponált mű történeti háttéré előtt.

Ennek ellenére ez a Dido nem volt sem ad hoc, sem »iskolás«. Magas színvonalon ki- állított produkció, stílusos zenei megvaló- sítás, szuper éneklés tanúi

voltunk. A középpontban a Didót alakító, lenyűgöző Balogh Eszter, a 2019-es londoni Händel Énekkonkur- győztese állt. Hangja teljes terjedelmében mélyen meg- ható, csodálatosan szabad, koncentrált és ragyogó. Kiválóan testesítette meg az operairodalom egyik legi- konikusabb alakját. Mellette Belinda szerepében Brassói-

○ Fűrjes Anna Csenge, Meláth Andrea, Megyesi Schwartz Lúcia és a Magyar Táncművészeti Egyetem hallgatói | Fotó: Rákossy Péter

○ A Magyar Táncművészeti Egyetem hallgatói | Fotó: Nagy Attila

Jőrös Andrea ígéretesnek látszott, rugalmas, kellemes mezzoszopránjával és megérintő színpadi jelenlétével. Ezidáig leginkább a budapesti OPERÁ-ban volt hallható, de nagyobb ismertségre is számot tarthat. Megbízható Aeneas volt az amerikai-magyar bariton, Najbauer Lóránt, akinek a karrierje az Atlanti-óceán mindkét partján alakul.

Miután a produkció a tizenéves közönség számára készült, a rendező nem köntörfalazott, amikor a szerelmi történetre került sor. A Barta által koreografált és a Magyar

DIDO & AENEAS

Táncművészeti Egyetem hallgatói által lenyűgöző módon, kifejező gesztusokkal előadott táncbetétek érzékiségétől fűtöttek voltak.

A zenei vezető, Bartal László vezetésével a Magyar Állami Operaház Zenekara és Énekkara csodálatosan korhű, Purcell zenéjének tempójához és hangzásvilágához méltó előadást mutatott be. Az angol szövegmondás dicséretes volt, és a 18 év alattiak (akik szép számban voltak a nézőtérben) lelkes fogadtatása igazi bizonyítéka volt, hogy semmi nem változott az évszázadok során, amikor a vi- szonzatlan szerelem fájdmáról van szó.”

(Ashutosh Khandekar, Opera Now, Egyesült Királyság)

○ Mózer Zsófia, Erdős Attila | Fotó: Nagy Attila

○ Balogh Eszter, Najbauer Lóránt | Fotó: Rákossy Péter

○ Kun Ágnes Anna, Kósa Lőrinc | Fotó: Nagy Attila

○ Balogh Eszter, Najbauer Lóránt és a Magyar Táncművészeti Egyetem hallgatói | Fotó: Rákossy Péter

Dupla ünnep

Fotó: Nagy Attila

Saját alapítású díjainak átadásával, új Örökös Tagok köszöntésével és legújabb multifunkcionális rendezvényterének avatásával ünnepelte a budapesti dalszínház a *Magyar Opera Napját és a Balett Világnapját*.

Szőnyi Nóra Liszt-díjas balettművész, érdemes művész és Sümegi Eszter Kossuth-díjas operaénekes, érdemes és kiváló művész vehette át a Magyar Állami Operaház Örökös Tagja-címet igazoló oklevelet, Katona Lászlóné kalligráfus művész alkotását november elején. Posztumusz Örökös Tag lett Horváth Bálint operaénekes, érdemes művész és Kodály Zoltán háromszoros Kossuth-díjas zeneszerző és kiváló művész.

A magánénekesek közül a legszebb, legtisztább magyar kiejtésű énekesnek odaitélhető Melis György-díjat Szemere Zita és Palerdi András, az ösztönös tehetséget és színpadi személyiséget elismerő Sudlik Mária-díjat Perencz Béla vehette át. A Závodszy Zoltán-díjban, amelyet a Wagner-előadásokban kiemelkedő teljesítményt nyújtó művészek kaphatnak meg, Szántó Andrea és Rácz István részesült.

Az énekkari, zenekari tagok, valamint a balettmesterek és táncosok titkos szavazása alapján az évad énekkari művésze László Tünde szoprán és Kovács Gyula tenor, zenekari művésze Rácz Ottó oboaművész, kartán-cosa Takamori Miyu és Cottonaro Geatano grand sujet-k lettek. Az évad művészei idén az OPERA stratégiai partnere, a Herendi Porcelánmanufaktúra Zrt. egyedi, a Magyar Opera Napjára készített porcelán kítűzőket vehették át.

Az operai háttérszakmákban dolgozóknak járó Vasfüggöny-díjat Pergel Dániel, a világi-tási és vizuális tár vezetője, valamint Bertók

Szemere Zita

Ókovács Szilveszter, Sümegi Eszter

Szőnyi Nóra, Bajári Levente

Cottonaro Geatano

Szántó Andrea

Vincze Máté, a Kulturális és Innovációs Minisztérium közgyűjteményekért és kulturális fejlesztésekért felelős helyettes államtitkára | Fotó: Nagy Attila

László főgondnok vehette át, „Az előadásokért” emlékérmeket Tóth Erika játékmester és Schaul Imre díszítő, zsinórmester kapta meg. Az adminisztrációban dolgozókat elismerő Dárday Andor-emlékplakettet Csiki Gábor énekkari karigazgató és Kákay István művelődésszervezési és képzési osztályvezető kapta meg. Az OPERA ezen kívül idén is jubileumi arany emlékgyűrűvel köszöntötte azokat a művészeket és munkatársakat, akik 25 éve dolgoznak az intézménynél.

Idén második alkalommal adta át az OPERA az általa alapított Opera Corpus sajtódíjat, mellyel

az intézmény újságírók, médiumok és kommunikációs szakemberek munkáját kívánja jutalmazni. Az elismerésben Kondor Kata, a Fidelio komolyzenei és operai rovatvezetője részesült.

Az Operaház elmúlt öt éves felújítását követően a dalszínház saját tervei alapján hozta létre a novemberi díjátadónak is helyet adó Medgyaszay termet. A 430 m²-es, kb. 100 fő befogadóképességű multifunkcionális rendezvényter kiállítások, dalestek, kamarakonzertek, ifjúsági programok, ének- és gyermekkari próbák, dedikálások, díjátadók és sajtótájékoztatók megtartására is alkalmas. Az átadás alkalmából köszöntőt mondott Vincze Máté, a Kulturális és Innovációs Minisztérium közgyűjteményekért és kulturális fejlesztésekért felelős helyettes államtitkára.

Mint ismert, a Magyar Állami Operaház 2013 óta ünnepli a nemzeti romantikus opera megteremtője, Erkel Ferenc születésnapjának – 1810. november 7. – évfordulóján a Magyar Opera Napját, 2015 óta pedig ehhez a naphoz kapcsolódva jelenti be új Örökös Tagjait, valamint adja át azon elismeréseit és díjait, amelyeket korábban az évadnyitó társulati ülésen vehettek át az intézmény művészei és munkatársai. A díjazottaknak a Ghraoui Csokoládé díszdobozos csokoládéválogatással kedveskedett. ○

A gyarlóság margójára

Buoso Donati örökségül hagyott öszvérből drága autó, a signai malomból Picasso-festmény lett, hogy Puccini legszórakoztatóbb operája, a *Gianni Schicchi* a fiatalok számára is ismerős helyzetekben játszódjék. Toronykőy Attila *új rendezése* a *Schicchi 2.0* ugyanis középiskolás diákoknak készült az MVM OperaKaland részeként. A vígoperát kettős szereposztásban, Rezsnyák Róbert / Hábetler András címszereplésével, Fügedi Balázs futurisztikus díszleteivel és Juhász Katalin színes jelmezeivel 3700 diák, valamint a nyilvános bemutató lelkes közönsége láthatta decemberben.

© Kiss András, Szerekován János, Keszei Bor, Meláth Andrea, Szvétek László, Sahakyan Lusine, Fülep Máté, Bartos Barna | Fotó: Rákossy Péter

© Molnár Ágnes, Balczó Péter, Bakonyi Anikó, Gábor Géza, Wiedemann Bernadett, Dobák Attila, Farkasréti Mária, Kósa Lőrinc, Biri Gergely, Rezsnyák Róbert | Fotó: Kummer János

© Bartos Barna, Szemere Zita, Tanka Dániel, Hábetler András | Fotó: Rákossy Péter

© Hábetler András, Szvétek László, Fülep Máté, Sahakyan Lusine, Meláth Andrea, Keszei Bor, Szerekován János, Kiss András | Fotó: Rákossy Péter

© Biri Gergely, Gábor Géza, Wiedemann Bernadett, Rezsnyák Róbert, Dobák Attila, Bakonyi Anikó, Farkasréti Mária, Kósa Lőrinc, Bátki Fazekas Zoltán, Balczó Péter | Fotó: Kummer János

Megmártózás egy másik világban

Szerző: Várhegyi András

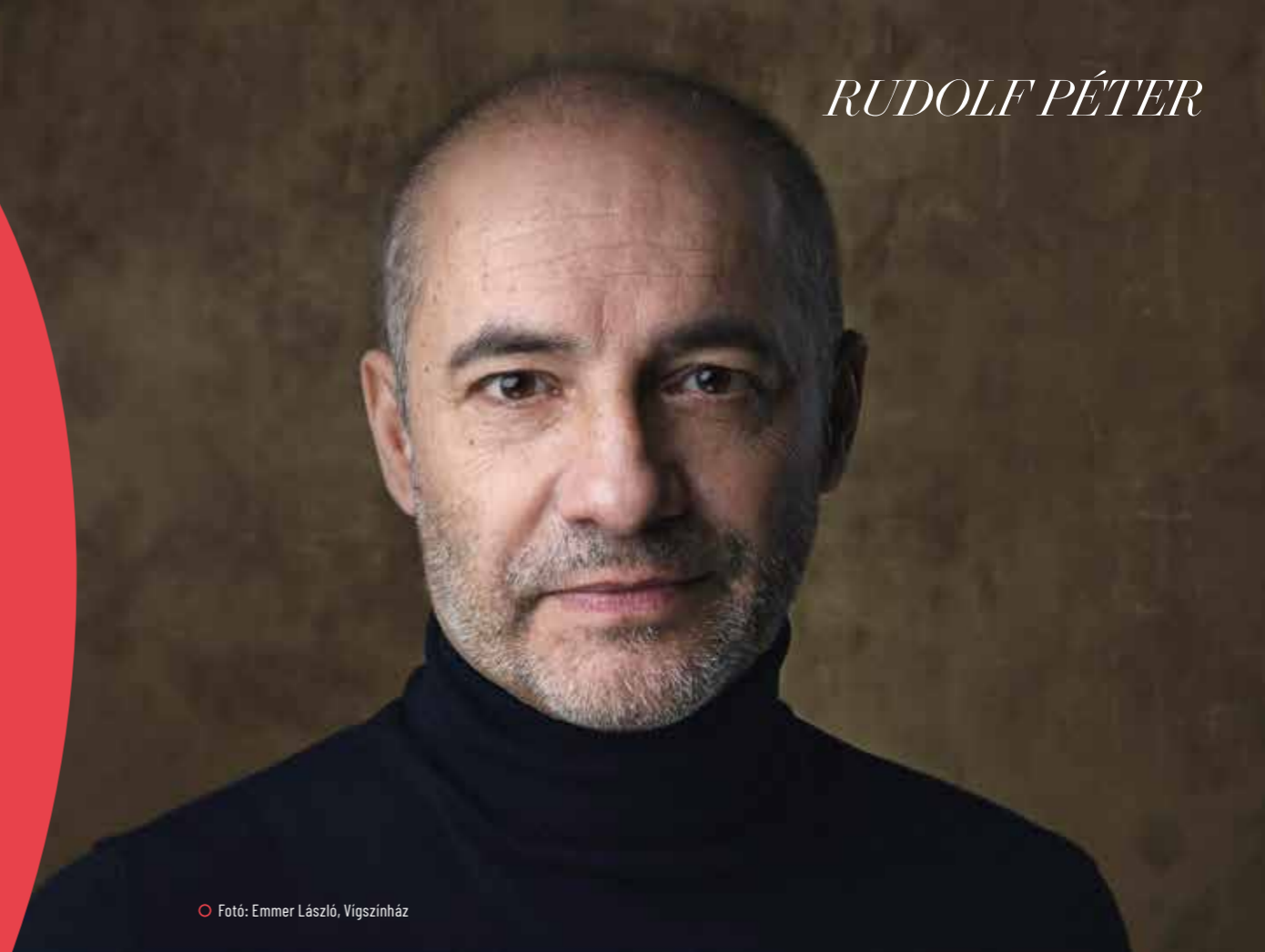
Mind a Magyar Állami Operaháznak, mind Rudolf Péternek valódi kaland minden olyan alkalom, amikor a Kossuth- és Jászai Mari-díjas színész, rendező, a Vígszínház igazgatója az OPERA valamely *produkciójában közreműködik* – és ezek száma, sokunk öröme, folyamatosan gyarapszik!

Három évvel ezelőtt Rudolf Péter rendezésében és főszereplésével készültek az OPERA imázsfilmjei, amelyekben mindennapi szituációk során jelenik meg az opera műfaja. Az egyik videó egy fogászon játszódik, ahol a páciens az orvosi székben csak egy operária kedvéért hajlandó kitátani a száját, míg a másik jelenetben egy éppen borotválkozó férfi szellemül át operaénekes, hol máshol, mint egy fürdőszobában! Mindkét kisfilm a humor által hozza közelebb a témát a publikumhoz, miközben a műfajhoz tapadó sztereotípiák is feloldódnak – avatja be az OPERA Magazint Rudolf Péter. „A mindennapi szituációkon keresztül épp azt akartuk sugallni a nézőknek, hogy az opera mint műfaj, az operába járás mint szabadidős program, lehet a mindennapok része” – tette hozzá a rendező, aki fiával, Rudolf Olivérrel közösen dolgozott a filmekben. A jó hangulatban zajló

forgatások során a felvételeken közreműködő Sáfár Orsolyával és László Boldizsárral is hamar megtalálták a „közös C-hangot”. Rudolf Péter elmondása szerint az énekesek örömeiket lelték a filmezésben, és a játékoság sem volt ellenükre – sőt!

Jánoskúti Márta jelmeztervező kiállítás megnyitóján, 2022 | Fotó: Rákossy Péter

Fotó: Emmer László, Vígszínház

A kisfilmekben – játékoságuk mellett – az is közös, hogy mindkettő a mindennapi valóságra reflektál, ehhez kapcsolódik a szlogenük is: „Az Opera bennünk van!” De milyen módon van jelen a műfaj egy olyan elfoglalt színházi alkotó hétköznapjaiban, mint Rudolf Péter? „Az én életem jelenleg a Vígszínház. Amikor tehetem, otthon megteremttem magamnak (nem órákban mérve) azokat az ünnepi ellazulásokat, amelyek nálam együtt járnak a gyertyafénnyel és a zenehallgatással, és ebben természetesen az opera is benne(m) van – jegyzi meg, ám mint hozzát teszi, erre mostanában ritkán adódik lehetősége. – Egyszerűen nincsenek szabad estéim. Hiányzik a kimozdulás, a megmártózás egy másik világban, de az életemnek ez az időszak ezt nem teszi lehetővé.”

Rudolf Péternek az opera műfaja iránti elkötelezettsége közzismert, ő alakította az első Mariót is Vajda János híres egyfelvonásosában, amire szakmai életének egyik jeles pillanataként emlékszik vissza. „Hány prózai színész mondhatja el magáról, hogy együtt énekelt Polgár Lászlóval? Na jó, én csak egy szót énekeltem, pontosabban egy nevet: Silvestra – igaz, azt háromszor is! De félre a tréfával, lenyűgöző volt együtt játszani vele. Az a pár nap, a felvétel a zuglói moziban, felejthetetlen emlék.”

A Kossuth- és Jászai-díjas művész operaházi munkái ezzel nem érnek véget: 2014-ben a Pekingi Nemzeti Nagyszínház vendégjátékában, a *Vörös Szikla* című operában vállalta el a narrátori szerepet, amely során felvezette és értelmezte a látottakat a magyar közönség

OPERARA JONGÓ

számára. Akkor úgy fogalmazott, feladatunk kíváncsinak és nyitottnak lenni. „Nem veszíthetjük el a világ szélességét. A globalizáció vitathatatlan előnyei mellett a legnagyobb veszély, ha a helyi jellegzetességek feloldódnak valami nagy masszában. Riadtan figyelem, ha a nyugati civilizáció túlságos befolyásának hatására amerikanizálódik a távol-kelet. Minden náció és térség őrizze meg sajátosságait és emellett tanuljunk meg idomulni és figyelni egymásra.”

A kalandozások sorát 2021-ben a Dömötör András rendezésében színre vitt, és 2022 májusában is sikerrel játszott *Figaro*³ folytatta, amelyben Rudolf Péter egy titokzatos orvos-vállalkozó, Kántor Csaba szerepében tűnik fel egy emlékezetes videóbejátszásban. Az Eiffel Műhelyházban bemutatott produkció egyedi felfogásban, kerettörténetbe ágyazva fogja össze Beaumarchais három művének – *A sevillai borbély*, a *Figaro házassága* és *A bűnös anya* – operaváltozatát. A humoros megoldások mellett tūpon-tos emberábrázolással is bíró előadás egyik központi eleme a QCSEK, vagyis a Quantum Családi Egyensúly Központ, ahol a páciensek a családállítás eszközével ismerhetik meg és dolgozhatják fel familiájuk történetét. A felvételt nézve egy manapság olyannyira ismerős influenszer képe rajzolódik ki előttünk, amely embertípusra a színművész is a megfelelő kritikai hozzáállással tekint. „Igyekszem meghallani, kiválogatni az arra érdemeseket, akkor is, ha a gógtól kiver a hideg veríték” – jegyzi meg Rudolf Péter, aki az OPERA felkéréseit egyszerre éli meg megtiszteltetésként és valódi kalandként. „Híszek abban, hogy az épületek falába beleivódik minden történés. Részesévé lehettem, ha csak egy pillanatra is, az Operaház történetének.”

A már említett két imázsfilm mellett 2020-ban egy további kisfilm, afféle „spin-off” is készült Rudolf Péter elgondolásai alapján az Eiffel Műhelyház tereiben, amelynek bemutatása még előttünk van. „Irigyen néztem a

minőségi kiszolgáló épületeket, a dolgozóbarát fényeket. Mi küzdünk minden négyzetméterért!” – jegyezte meg a Vigszínház igazgatója a forgatás helyszínénél szolgáló, egykori Északi Járműjavító grandiózus tereiről. De hogy mi köti össze a mozdonyfűstöt a takarítógéppel, a balettel és a focival? „Maga az épület” – világít rá a koncepció megálmodója. – „Ezek a mozaikdarabkák az Eiffel Műhelyház történetének részei. A takarítógép csak a térben és időben való utazás eszköze volt, hisz mindez egy eltévedt vagy elrövedt melós »időutazása«. Mindig is izgatott, hogy az épületeknek van lelke. A falak sugározzák a múltat, és hatnak ránk – vagyis a jelenre. Ókovács Szilveszter sok háttéranyagot adott a munkához, így kiderült, hogy e falak között volt labdarúgó-mérkőzés és balett is, a mozdony füstje pedig sokakat megcsapott, hogy egy Moldova-regény címét is idecitoljam.”

Ennyi szakmai vendégeskedés és gyümölcsöző közös munka után joggal merülhet fel a kérdés, vajon miben látja az opera és balett műfaj lényegét egy olyan alkotó, akinek megmaradtak ünnepi alkalmaknak ezek a találkozások? Hogyan lehet közelebb kerülni az OPERA tereiben létrejövő csodához? „Mindig is a történetekben hittem, műfajtól függetlenül – summázza Rudolf Péter. – Lehet, hogy furcsán hangzik, de még egy festmény esetében is... Ha összeáll egy eleje-vége mondandó, amit nekem valaki el akar mesélni, át akar adni – és nem magában beszél vagy kizárólag a saját, szakmai elitjéhez szól –, annak van esélye hatni. Akkor lesz, ami bevonzon, és lesz mire emlékezniem.” ◊

◊ A Figaro³ forgatásán Dömötör András rendezővel, 2021 | Fotó: Nagy Attila

TÉLI-TAVASZI PROGRAMOK

FEBRUÁR, MÁRCIUS, ÁPRILIS

OPERAHÁZ

Prokofjev: **Háború & béke**

Verdi: **Az álarcosbál**

Ránki: **Pomádé király új ruhája**

Orff: **Carmina Burana**

Velekei / Bartók: **A fából faragott királyfi**; Bartók: **A kékszakállú herceg vára**

Bizet: **Carmen**

Aranykor: **bécsi klasszika**

Erkel: **Hunyadi László**

Kacsóh: **János vitéz**

Dantzig / Schayk / Csajkovszkij: **A hattyúk tava**

Ybl Miklós 209

Bach – Mendelssohn-Bartholdy: **Máté-passió**

Húsvét Mascagnival (Messa di Gloria / Parasztsücsület)

Wagner: **Parsifal**

Petipa / Gorszkij / Golejzovszkij / Messerer / Minkus: **Don Quijote**

Szörényi – Bródy: **István, a király**

R. Strauss: **Elektra**

IFJÚSÁGI PROGRAMOK

Ringató, OperaOvi, O/Encia Mona Danival, KisHattyúk tava, Csengő-bongó délután, Festéktüszentő, Operatúra Papagenóval, Hangszerverázs, (K)Eiffel Jancsi, Mesélő muzsika, Erre varrj gombot!, János vitézke

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

OPERA.HU | FACEBOOK.COM/OPERAHAZ

EIFFEL

EIFFEL MŰHELYHÁZ
EIFFEL ART STUDIOS

BALETT

MAGYAR NEMZETI BALETT
HUNGARIAN NATIONAL BALLETT

BEMUTATÓ

Velekei László / Bartók Béla
A fából faragott királyfi
The Wooden Prince

KOREOGRÁFUS **VELEKEI LÁSZLÓ** ZENESZERZŐ **BARTÓK BÉLA**
SZÖVEGKÖNYV **BALÁZS BÉLA** STEFFEN AARFING A KÉKSZAKÁLLÚ HERCEG VÁRA DÍSZLETÉBE
A DÍSZLETET TERVEZTE **RÓZSA ISTVÁN** JELMEZTERVEZŐ **ROMÁNYI NÓRA**
KÁRMESTER **KOCSÁR BALÁZS**

2023. FEBRUÁR 11-TŐL, OPERAHÁZ

OPERA.HU | FACEBOOK.COM/OPERAHAZ

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

Bartók Béla

A kékszakállú herceg vára
Bluebeard's Castle

ZENESZERZŐ **BARTÓK BÉLA** SZÖVEGÍRÓ **BALÁZS BÉLA**
RENDEZŐ **KASPER HOLTEN** DÍSZLETTERVEZŐ **STEFFEN AARFING**
VILÁGÍTÁSTERVEZŐ **ULRIK GAD**
KÁRMESTER **KOCSÁR BALÁZS**